

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban (véve):
 Egész évre . . . . . 6 ft — kr.
 Negyedévre . . . . . 1 „ 50 „

Helvén aznhoz azodva:
 Egész évre . . . . . 8 ft — kr.
 Negyedévre . . . . . 2 ft — kr.

Videkre postán szállítva:
 Egész évre . . . . . 10 ft — kr.
 Negyedévre . . . . . 2 „ 50 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a bétfi és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásra vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 15.

A magyar kormány meghátrálása.

Egy hét óta tart a papiros háború a magyar és az osztrák kormány félhivatalos lapjai között. Tegnap megszólalt az öreg ágyú: vége lett a háborúnak.

Lapunk tegnapi táviratai között adtuk a teljes szövegét Goluchovszky külügyminiszter kommunikéjének, melyben alaposan rendreutasítja a magyar kormány magyar és német félhivatalosát, a papiros »Nemzet«-et és a »Pester Lloyd«-ot. Ha valamelyik külföldi lapban egy orosz ember irt volna olyasmit, mint a magyar kormány félhivatalosai, tapintatlanság lett volna, — mondja a külügyminiszter, — de menthető lenne az ő tájékozatlanságával. Így azonban ezt sem mondhatjuk. Ennek a forrása nem lehet a tiszta hazafiság. Ezen gorombaság után praelectiót tart a magyar kormány két félhivatalosának a monarchia nagyhatalmi állásáról és a hármasszövetség értékéről. Végül utasítja őket, hogy a hadügyeket és a külügyeket ne vonják be a pártoskodások körébe. A köveket, amelyekkel a pártok egymást dobálják, ne abból a bástyából tördeljék ki, amely mindnyájunkat véd.

Ami ennek a papiros-háborúnak az előzményeit illeti, ez is a kvóta-kérdésből indult ki. Az új osztrák félhivatalos a »Reichswehr« azt közölte egy hét előtt, hogy most már — tekintettel Bánffy pártjának meglepő nagyságára — nem elég 35-ös kvóta, hanem, mivel Magyarország

a közös hadsereg anyagához 43%-ot szolgáltat, tessék a közös költségekhez is ennyivel járulni. A magyar félhivatalosok prüszköltek mérgükben. Próbálták demontálni. De mikor a bécsi lap nyugodtan fenntartotta híreit, kijöttek flegmájukból. Neki mentek az osztrákoknak. Szidták őket, hogy miért engedik a választásoknál győzni a klerikálisokat, akiknek rohamos terjedése veszélyezteti a monarchia nagyhatalmi állását; sőt — horrendum dictu — magát a hármasszövetséget is. Erre jött tegnap a bécsi hideg zuhany.

Kiváncsiak voltunk, mit szólnak hozzá a magyar kormány szócsövei? Tavaly, mikor az Agliardi-ügyből kifolyólag megleckéztette a »Fremdenblatt« Bánffy, akkor nagyon hetykélkedtek. És mikor Kálnoky kijelentette, hogy Bánffyval nem szolgál együtt, akkor dicsekedtek »győzelmük«-kel. De nemcsak ezért voltunk kiváncsiak; hanem azért is, mert mostani magaviseletük döntő befolyással van a kvóta-kérdés megoldására.

Sajnos, konstatálnunk kell, hogy ezuttal »Rückwärtskonzentrierung«-ot csinált a magyar kormány. Szócsövei megfújták a visszavonulót.

A »Pester Lloyd« még férfiasabban viseli magát. Elismeri, hogy neki szólt a lecke. Örül rajta, hogy cikkének meg volt a hatása s a külügyminiszternek alkalma nyílt szót emelni a monarchia védelmére; mert ez a nyilatkozat biztosítékot nyújt a felől, hogy a külügyek vezetője mindent erélyesen el fog távolítani, ami a nemzetközi politika ártalmára

lenne. — Mig a külügyminiszter előtt földig hajlik, addig megtámadja Badenit, hogy nem olyan erélyes a klerikálisokkal szemben, mint Galicziában volt s meg is tanítja, mit kell tennie, ha a választásoknál győzni akar. »Abban a szellemben kell előkészíteni a választásokat, — így szól a bölcös tanács — amelyben használni akarjuk annak eredményét.« Ergo recept a Bánffy orvosi rendelete alapján.

Sokkal jobban meghunyászkodik a »Nemzet«. Ugy beszél a külügyminiszter kommunikéjéről, mintha az — a toledói hivatalos lapnak szólna. Csatlakozik a külügyminiszter »helyettes« véleményéhez és magas hangon szidja azokat, akik nem tudnak felemelkedni a politikai ítélőképesség magas színvonalára, de ilyen csak az osztrákok között akad. Itt közzöljük belőle — szemelvény a meghunyászkodó stylusra — a közlemény meritorius részét:

»Miután a magyar közvéleménynek számításba jöhető képviselőit és orgánumait mentesnek tudjuk ettől a — némely körülmények között végzetessé válható — hibától, annál őszintébben helyeselhetjük a bécsi Fremdenblatt mai számának okos és nyomatékos fölszólalását a rossz szokás ellen, hogy a nemzetközi politika irányelvei is a párt és nemzetiségi politika zsákmányaul dobassanak oda. Helyesen jegyzi meg bécsi laptársunk, hogy ennek az elhibázott taktikának a hatása nem felel meg azon tiszta hazafiságnak, amelyek forrásából fakadt. Mert a monarchia határain túl éppen nem pusztán

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hogyan éllemeztek Biharmegyében az erdélyi hadakat 1683-ban.

A gróf Teleki család közös levéltárában, melyet most rendeznek ujonnan, párját ritkító s kiválóan nevezetes naplószerű feljegyzését találjuk az erdélyi sereg minden dolgának, az első naptól az utolsóig. — Csakis szept. 27-től okt. 6-ig hiányzik a feljegyzés, mert aziró szerint: A die 27 septembris usque ad diem 6 octobris mit hoztak? föl nem irhattam, ez idő alatt beteg levén, mind feküdtem. Ez helyet (Bianál a tó mellett) sokan megfeküdtek, sokan meg is haltak. Különösen nevezetes ez az okmányokból a tekintetből, hogy tájékoztatást nyújt arról, *hogyan éllemeztek ez időtájt a hadsereget?*

Ez okmányból, melyet Teleki grófnak *éllemezési mestere* irt, arra reflektálunk, a melyben a Biharmegye területén történeteket írja le.

A dolog kerete ez. A 16 éves török háború kezdetén IV. Mohamed szultán *Kara-Musztafa* nagyvezért nevezte ki a Bécs ellen indítandó hadsereg fővezérévé. Mintegy 250,000 főnyi török sereghez volt kénytelen csatlakozni *Apaffy* fejedelem is. A segély had 1683. év július 8-án indult el Apahidáról s ugyan azon év november 16. vissza érkezett, anélkül, hogy a csatában tényleges részt vett volna.

Az okmány első része így szól: »Anno 1683. die 10 junii.« A táborra deputált szeke-

rek élél és egyéb bonumok paresptiójának és erogatiójának rendi. Ebből meg tudjuk, hogy bőven felkészültek a nagy utra. Maga *Telesi* uram éléstára a többek közt el volt látva 5 oldal ó és 6 oldal új szalonával, volt 30 sódar 18 oldal pecsenye, 30 disznó láb, 10 orja, ezen kívül minden féle liszt és fűszer, valamint 5 kétkerekű taliga, mindegyiken egy egy 20 vedres vasabroncos átalag. Hogy mi volt ez átalagokban — elgondolhatjuk.

Július 14-én érkezett a tábor Szörhegyhez. Érkezett Kapucsi basa ki sürgette a sietésre Urunkat ó Nasgát.

Eodem. *Biharról* hoztak egy kosár tengeri barackot, Serédi uram küldött, sárga dinnyét, körtét, Bánffy Farkas uram dinnyét, Tövisy uram 3 sárga dinnyét, gombát néhányat. Item urunknak is sárga dinnyét 8-at.

15. Szállott a tábor *Margittához* a Berettyó mellett. Adatott Urunknak egy karup* körte.

16. Ide jött ki a *debreczeni* bíró és tanács hoztak 4 kenyeret, 9 sárga dinyét, 1 kosár barackot, 1 átalag bort, perecet és 1 csomót, egy fazék főt káposztát serpenyőstől.

*Szoboszló*ról 4 bárányt, 8 kenyeret. *Nagy-Létáról* 1 zsák árpát, 1 bárányt, 3 sárga, 3 görög dinyét, veres hagymát, petrezselymet.

Bagamér, ismét Margitta, Püspöki, Kis-Marja is meghozta köteles részét.

17. Szállott a tábor *Tulogd* rétmezében. Itt *Monostor-Pályi*, *Sáránd*, *Derecske*, *Szölös*,

ismét *N.-Léta*, Bihar is adott. Esztár 6 tyukfiát, Diószeg 234 kenyeret, Vásárhely, *Kismarja* ismét, Bihar ismét, Nagy-Léta is, *Konyárd* is beadta a köteles részt.

16. Szállott a tábor *Pocsajnál*. Itt Debreczen 40 zsák árpát adott, petrezselymet, veres hagymát, tárkonyt, uborkát, medvet, barackot, retket felerész, kását, ludat, vascsebet 3-at, vízmerítőt, gyéként 6, istrángot 43-et, gyeplőt 6, kötelet 20, egy hordó káposztát, egy taligát lovastól, nyergestől, emberestől.

Henczida és *Kereki* is itt róttá le részét.

20. Szállott meg a tábor *Bakonszegi* pusztán. Itt *Földes*, *Nád-udvar*, *Karczagó-Szállás*, *Geszti*, *Mezőgyám*, *Sassi*, *Gaborján*, *Püspök-Ladány*, *Tisza-Szöllös*, *Egyők*, *Füred*, *Kovácsi*, *Bajom*, ismét *Szoboszló*, *Kis-Marja*, *Bakonszeg*, *Rábé*, *Ujfalu*, *Esztár*, *Püspöki*, ismét *Kaba*, *Derecske* ismét, *Sáránd* ismét, *Sáp* róttá le részét.

22. *Szent-Ágotánál* szállott meg a tábor.

23. *Eörse* pusztáján.

25. Szolnok mezején szállott a tábor.

Meg írja még a további utat is a krónikás. Midőn Nagy Győr alatt táboroztak, augusztus 13-án látták az első futó tatárokat, kik után a futó törökök jöttek egy teljes napig, ezen nap vecsernye táján érkezett Sárossi uram is Bécs alól, ő kegyelme hozta bizonyosan, hogy 12-én veretett meg a török a lengyel és németektől. A lengyelek u. i. a sátrakat, vezér és parák sátorait, a császári czimereket, lövő szerszámokat, egyszóval mindent elnyertek, Nagy trimphussal menvén be Bécsbe a lengyel király. Bizony keveset busultak az erdélyi hadak,

* Karup a kiskéri hársból font kosár.

taktikának nézik azt, hanem fölhasználják arra, hogy nehézségeket gördítsenek a monarchia útjába akkor, a mikor egész súlyát érvényesítenie kellene európai elhatározások alkalmával. Bollásnak tehát méltán mondja bécsi lapársunk, ha a monarchia nemzetközi politikáját, hatalmi állását, szövetséges értékét némelyek szintén megpróbálják belső vizsgálódásaikban értékesíteni a maguk szűkkörű hasznára, illetőleg a monarchia megmérhetetlen kárára.

Ha csak arról lenne szó, ami elég gyakran megtörténik a »Nemzet«-tel, hogy vissza vonja vagy modifikálja amit tegnap mondott, feleslegesnek tartottak volna ennyit foglalkozni vele. De sajnos, ez a meghunyászkodás sok milliójába fog kerülni a nemzetnek.

Dissonans hang a liberális párt győzelmi énekében.

Napnál világosabb a kormánypárt győzelme, sőt akadt egy lap, de csak egyetlen egy, amely a népakarat tiszta megnyilatkozásának próbálta nyilvánítani a választások eredményét. A szabadelvű párt mámorban uszik s mert más nem dicséri őket, dicsekesznek győzelmükkel maguk.

Hanem az Óperenciás tengeren túlról, — mely vidéket a magyar népmerész, mindenféle rém állatokkal népesítettek be, — áthallatszik egy ilyen prima példány ordítása, melytől a mesebeli hőshöz éppen nem hasonlítható kormánypártnak valószínűleg megfájdul a feje.

Lueger ur követeli, hogy a sógor mondja fel nekünk a vám- és kereskedelmi szerződést. Majd nem öröm fogott el a fenyegetés olvasásakor; de hirtelen átnyílt bennünk a leverő tudat, hogy Bánffy ur a miniszterelnök s kész, mindegyre kész párt áll a háta megett. Ami csak valamire való kormány mellett kívánságunk volna, a szerződések felbontása most aggodalommal töltene el. Mert ma az a világ, hogy ha fizetni kell, mi vagyunk a soron, ha zsebre vágni kell valamit, — a só-

gor. S ez a sorrend mind inkább sanctionálva lesz.

De ha minket aggaszt, Bánffyékát meg eléríteni e hir. Azon kívül Lueger urnak az is fáj, hogy osztrák cserepárokkal védték a választás tisztaságát — nekünk még jobban fáj.

Tiltakozni akar Lueger ur a hétfői gyűlésben az ellen, hogy a választásoknál osztrák katonák tartották fenn a rendet. Magyarország hol a te függetlenséged?! Magyar nép, hol a te tisztelt neved?! Magyar faj, hol a te arczod pirulása?!

A rimaszécsi választás.

Tegnap volt a választás Rimaszécsen, nagy küzdelemmel és óriási erővel. A jelöltek: Dr a s k ó c z y László kormánypárti és F á y István függetlenségi Kossuth-párti, fia a mult választás időközben elhalt jelöltjének, Fáy Barnabásnak. Három század katonaság és 110 csendőr vonult ki a választás színhelyére. A választás késő este ért véget, F á y István, a függetlenségi győzelmével. Draskóczy 1018, Fáy pedig 1089 szavazatot kapott. Nagyobb rendezavarás a választáson nem történt.

Párisi levelek.

II.

Páris, 1896. november 13.

Midőn I. Vilmos a későbbi német császár élete ellen a hatvanas években összeesküvést szerveztek, melyet Edmond Texier, a »Figaró« akkori berlini tudósítója hiúsított meg, feljelentvén azt az utolsó órában a rendőrségnek, a császár magához hivatva a hírlapíró s megköszönvén neki nemes tettét, megígérte, hogy bármit kér, teljesíteni fogja. A sovíniszta francia így felelt: »Egy hercegséget Felső, vagy egy lakást a »Boulevard des Italiens«-en. Ennél nagyobb nem kérhetek.«

A krónika nem mondja, hogy a németek »nagy« Vilmosa mit felelt erre, de annyi bizonyos, hogy e pár szóban legjobban ki van fejezve, hogy mennyire szereti a francia a boulevardokat. Minthogy pedig az igazi boulevard élet éppen ebben az időszakban van, szenteljünk egy pár szót a párisi nagy boulevardoknak s lássuk, hogy mint töltik el a telet Párisban.

Aki igazán meg akarja ismerni Párist, an-

nak csak ilyen tájban érdemes eljönni a francia fővárosba, mikor itt vannak mindazok, akik Páris Párisá teszik.

A »vie de château«, (kastély élet) mely október elején kezdődött, végéhez közeledik. A szellemi, születési és pénzarisztokraczia visszajön a városba vidéki kastélyaikból és birtokairól, hol az ősz e részét vadászatokkal töltötte el. A Faubourg szt. Germain komor kőpalotáinak ablakai estenként fényárban usznak, mert a fogadások újra megkezdődnek azon salonokban, hol egy-egy estély alkalmával néha ott lehet látni Franciaország legnagyobb szellemeit: költőt, íróit, művészeit. Legkiválóbbak ezek közül a d'Haussonville grófnő és de Cheoreuse hercegnő salonjai, melyek közül az előbbiben a minden szerdán megtartott u. n. »soirée littéraire«-n rendszeren ott vannak Páris legnagyobb regényírói, politikusai s az akadémia legtöbb tagja, míg az utóbbi inkább zártkörű s a régi arisztokraczia találkozó helye.

A jótékonyági bazárok, mükedvelői színelőadások egymást érik. Páris 35 nagyobb színháza estenként zsufolva van, nem számítva a »Figaró« legújabb kimutatása szerint jelenleg lévő 264 café chantant és café concertet.

Hogy mily pezsgő élet van ilyenkor, arról legjobban egy séta győz meg a nagy boulevardon. Micsoda nyüzsgés, forgás! (A párisi nagyon szeret az utcán lenni.) Micsoda zaj. A világ legszebb sugár útján, a Champs Elytée-n egymást érik a szebbnél-szebb fogatok széditő vágatásban. Az omnibuszok, lóvonatok zsufolva.

Hát még este, midőn a szürkület beálltával kigyullad Páris 100,000 gázlámpája s a fényes kirakatok vakító villany gömbjei. A camelotok éles kiabálása belevegyül az óriási zsidók: »Le soir, La presse, démandez le scandale X«, megjelentek az esti ujságok s hogy széjjel kapják egy pillanat alatt a még nedves lapokat! Még a gyárból hazajövő munkás sem sajnálja az ő egy souját s megveszi a számára irt »Le petit parisien« vagy »Petit Journal« egy számát vacsora (vagy is inkább ebéd) utáni olvasmányának.

A czári napok hatása még most is erősen érezhető. A kirakatok telve vannak orosz dolgokkal. Orosz szappan, orosz cipő, orosz legyező, orosz kaviár járja most mindenütt. A rajongás minden után, mi orosz, néha szinte neveltségessé válik.

Igy például a »Boulevard des Capucines« egyik fűszerese annyira ment lelkesedéében, hogy segédjeit orosz nemzeti ruhába öltöztette s estenként a kirakatban ködfátyolképekben mutatta be Oroszország nagyobb városait. Természetesen óriási tolongás támadt s a sok ser-

hanem visszaindultak, szintén regnirálva az uton élelmi és egyéb szükségést.

Az érdekes okmány így végződik.

Ultimo 16 (november) érkezett Balku Uram Sorostélyre. Ez nap érkezvén az Ur is Herkőből vacsorára. Itt az élelmet leraktván, tábori zászlót és eszközöket is letévén. Adjon Isten országunkban békességet. éltesse a jámbor fejedelmet és utána való híveket, azok között jó Uramat is.

Bővebben a Hadtudományi Bizottság kiadványában. P—y.

A távolban.

Ira: WALTON RÓBERT.

És elgondolkozom azon, hogy vajon mi tette beteggé azt a szép, mosolygó, olasz asszonyt?

Mert ma ismét — hosszas borult idő után — kisütött a nap; apró aranyos szélű fellegek uszkálnak az égen, a fák félig zöld ágai merészen nyújtózkodnak a meleg sugárözönben s a kis fűszálak is mintha új életre kelnének ebben a csalóka verőfényben, vigan ágaskodnak vékony testecskéjükkel: örvideni, mosolyogni látszik a sárguló, erőtlén természet, ezzel akarja meghálálni a nap édes melegét, ezzel mond köszönetet érte s ezzel fejezi ki reményét, hogy messze van még a fagy, a hideg, a halál . . . Pedig a mit ez a verőfény, titkos csaló. — hiszen reggelként már ott rezeg a fűszálakon a dér zuzmarája; a hideg hirmondója, a fagy futárja . . .

Igen; ma szép idő van, igazán ragyogó őszi

nap és mégis üres a szemben levő ház ablaka, a függöny leeresztve; a szép olasz asszony nem gyönyörködik többé a verőfényben. — És én elgondolkozom azon, hogy mi tette beteggé a szép olasz asszonyt . . .

Itt lakott velem szemben, a második emeleten, egy festőművész felesége volt, a kivel Olaszországban ismerkedett meg. Megszerették egymást, egymásé lettek s ide költöztek Münchenbe, a festő hazájába. Boldogok voltak, nagyon szerették egymást, hiszen Olaszország forró ege alatt nyílik a szerelem igazi virága, a Rómeók és Juliák hazájában!

De a szép, mosolygó olasz asszonynak hiányzott a déli forró napsugár, hiányzott Olaszország kék ege, az otthon búbajos viránya . . . Vágyódott haza az örökzöld otthon után, sajgott a lelke a honvágytól . . .

Ha szép idő volt, sütött a nap s bohó bárányfelhők uszáltak az égen, a szép olasz asszony kinyitotta ablakát s oly szomoruan nézte a futó felhőket . . . És én is éppen azt műveltem a mit ő; hazámra gondoltam, a melynek édes, drága földjéről ide sodort a szél . . . A közös fájdalom: a honvágy kötött minket össze, úgy, hogy a mikor derült, napsugaras, enyhe idő volt s kinyitva ablakomat néztem a távolba, keletre, Erdély felé, egész magamra oktroyált bizonyossággal vártam, mikor nyílik ki az olasz asszony ablaka is, mert mintegy megosztottuk közös honvágyunkat, erős fájdalomunkat.

És mindannyiszor ki is nyílt az ablak s megjelent a mosolygó, szép asszony; mintha derültebb lett volna az idő is, mintha fénye-

sebb lett volna a napsugár is, amikor megjelent ő az ablakban . . . Merengő szemekkel nézett délfelé, ahol az ő hazája virul, ahol most is nyár van, most is nyílnak a virágok, dus lombosak a fák s nyári szellő játszik a bokrok alján a vékony, finom fűszálakkal . . . A kóbor, vándor felhőkkel — a melyek hosszan elnyulva úgy siettek dél felé — talán izenetet is küldött a szép, mosolygó olasz asszony . . . Megizente velők, hogy milyen kínosan vergődő rab, szárnyaszegett madár az ő lelke itten, távol a szép hazától, a hova csak sóhajokba zárt vágyai ha elérnek . . . Nincs itt élet, nincs itt levegő, a haza édes, meleg levegője, ami úgy pezsgésbe hozza a lelket, szívet s dalt fakaszt az ajkakon . . . Az édes haza buja szép virányai, a fellegszakító kék hegyek, a hangos, lármás, csobogó patakok, csermelyek, a madárdalos, harmatos üde reggelek, mind, mind csak álmok már, csak képzelet szülte emlékek már, fájó és mégis édes ábrándok, melyekkel oly mohósággal szomjuhoz a szív, a lélek, pedig csak fájdalomai, kínjai tövekednek tőle . . . Hol vannak azok az örök napsugaras nappalok, telve virágillattal, madárdalal? Hol azok a milliárd és milliárd csillagos, mistikus éjjelek, csendes, nyugodt balzsamos levegőjökkel, mikor a szellő suttogása a fák levelei között örök boldogságról beszél . . . A néma sötét éj szétterjeszti szárnyát, vastagon belepi feketeségével a tárgyakat, csak az apró, csillogó fénybogárkák vándorolnak, mint valami földi csillagok, a fűben; búbajos, fenséges csend mendenütt; messze-messze távolról onnan a hegyek mögül, alig hallatszik a pász-

geant de ville nem győzte ismételni eléggé tipikus »Circulez messieurs, circulez«-eit s végre is a rendőrség kénytelen volt az élelmes kereskedő látványosságait betiltani.

A nagy áruházak, mit az »An bon marché« a »Magasin du Louore« a »Samaritaine« megkezdik téli kiállításait.

Ezelőtt 4—5 évvel, midőn még nem volt annyi óriási áruház, mint most ilyen »jour d' exposition«-okon hirdetések nélkül is annyira özönlöttek a párisiak e nagy áruházakba a téli ruha stb. szükségleteket beszerezni, hogy az »An bon Marché« napi bevétele meghaladta a 3 millió frankot. Jelenleg azonban már nem tartván lépést az áruházak szaporodása a népesség szaporodásával, szükség van feltűnő excenotrikus reklámokra, hogy az előző évek eredménye el legyen érve. Így a Magasin Dufayel tulajdonosa boltja mellett egy hatalmas hangverseny termet (olyan körülbelül, mint a »Fekete Sas« nagy terme) rendezett be vendégeinek, hol reggeltől-estig ingyenes mutatványok vannak cinematograph-fal (élő fényképek), melyek az életnek teljesen megfelelőleg bemutatják a császár párisi látogatását, a moszkvai koronázást stb., este 7 órától 9-ig pedig hangversenyek vannak, melyeken a legelőkelőbb zenekarok s művészek lépnek fel. Dufayel ur egy látszik nagyon meg van elégedve e reklam eredményével, különben nem vette volna meg a boltja mellett lévő 6 emeletes házat, melyet most alakítanak át szintén üzletté.

A »Magasin de la place Clichy« tulajdonosa nem megy ennyire, de szintén igen élelmes, a mennyiben most télen minden egyes vevője egy hatalmas csokor ibolyát kap. Mint a bolt egyik főnöke mondta nekem, naponként egy vagon ibolyát kap Nizzából e célra, hol az ibolyát úgy természetik táblákban, mint nálunk a búzát. Természetes, hogy itt százszorosan meghozza a tőke a kamatot, mert egy hold ibolya tábla, melynek értéke körülbelül 800—900 frt, egy télen egy kertésznek ugyanannyi hasznot hajl. Persze, hogy ezt is csak ilyen enyhe elima alatt lehet megtenni. Nálunk ez lehetetlen volna.

Érdekes egy ilyen boltba úgy este 6 óra tájban belépni. Majdnem lehetetlen s tollam gyöngye is leírni, hogy milyen egy ilyen óriási áruháznak a belseje, mi mindent lehet ott kapni. Dandet, Zola, Ohnet leírásai után mindenki némi fogalmat alkothat magának, hogy micsoda karavánserail egy ilyen üzlet. A bolt tömve van nőekkel. A ki szép párisi nőket akar látni, csak ide kell jönnie. S milyen óriás csábitásnak van kitéve a szem! Selyem ruhák,

kalapok, esernyők, köpenyek, szalagok, csipkék művirágok, ruhaszövetek, legyezők, czipők, kendők stb., tizezer változatban, 1 franktól kezdve 20—000-ig vehetsz itt legyezőt, kész ruhát, butort, kalapot.

Választhatsz, nézegethatsz óra hosszákig, nem kell vened semmit, mert a segítőknek, azonnali elbocsátás terhe mellett meg van tiltva a tolakodó kínálás. Jól tudja az üzlet tulajdonos, hogy a látogató végre is nem fog a nélkül távozni, hogy legalább egy kendőt, csipkét, egy kalapra való tollat, vagy más valamit ne vegyen.

Ha elfárad az ember, leülhet a salonokban, ott vannak az unalom elűzésére a hirlapok, havi — heti folyóiratok, számszámra. Megszomjazol? Inasok járnak körül narancsossal hűsítővel. — Levelet akarsz írni? Ott van tiz íróasztal, telve levélpapírral, tollal.

Valóban nem csoda, hogy ezen áruházak reggeltől estig telve vannak s hogy tulajdonosaik aránylag hamar milliomosokká lesznek.

A világ egyetlen nemzete sem szereti annyira a tánczot, mint a francia. Nap, mint nap százszámra vannak a multságok, télen nyaron. E (bálok kezdve a »Moulin rouge« s a Bullier táncmultságaitól egészen a »Bal de l'opéra« igy oly óriási pénzforgalmat idéznek elő s oly összeget emésztenek meg, mely szinte hihetetlen.

Legjellemzőbb e tekintetben egy rövid kis statisztikát közölni, mely legjobban mutatja, mennyit tánczolnak el egy télen Párisban s mily jótétemény ez a párisi szegényeknek, kik e multságok jövedelméből egy bizonyos perzentet kapnak.

A »La France« című napilap után közlöm a következő adatokat.

Párisban naponként átlag 130 bál van, egy-egy ilyen bálon a meghívott vendégek száma körülbelül 250, naponként tehát 32.500. A báli saison mintegy 36 napig tart, egy saisonban van tehát 4680 bál. Egy-egy bál a legcsekélyebb számmal 900 frtba kerül (az opera bálja százezrekbe kerül), az egész tehát 4.212.000 francba. A bérkocsi a bál teremig s vissza csak 3 franc minimummal számítva egy évadban 2.700.000 francra rüg. Számítottuk egy báli ruha értékét csak átlag 200 francba (Üzés hercegnő tavaly Páris városa bálján egy 40.000 franc értékű ruhát viselt) s mondjuk, hogy egy báli ruhát 4-szer vegznek fel (ne nevéssenek ki t. nőolvasóim). Ugy egy évad alatt 146.250 báli ruha készül, melyeknek értéke 29.250.000 franc A hajfésülés, napént csak 500.000 francot véve, 18.000.000 francot tesz; szallag, csokor, keztyű,

legyező stb. a legkisebb számításal átlag 30 franc, mi ujra 4.875.000 francot tesz éjjelenként s 17.550.000 francot egy évad alatt, a férfiak kiadását vegyük csak 5.000.000 francba s az elfogyasztott ételek s italok árát csak 4 millió francba, a helyiség bérletét stb. szintén 4 millióba, adjuk mindezt össze s meg látjuk, hogy Páris egy télen körülbelül, 80 millió frankot költ tisztán táncmultságra, vagyis Nagyvárad minden egyes lakosa, a csemőket is számítva, 10 évig 100 forintot kapna évenként, ha Paris egy télen nem bálozna — s ha e költséget közöttük szétosztanák.

A melyik ország csak tánczra ennyit képes költeni, az természetesen játszva kifizette 1870-ben az 5 milliárd hadi sarczot.

A párisi, mint minden nagyvárosi ember, szenvedélyes természet imádó. Legjellemzőbb e tekintetben az, hogy télen nem látunk egy szőlőt, hol virágszerek nem lennének, egy tő ibolya, jáczint vagy mályva ott található a mansardok ablakaiban épügy, mint a Rotschildok káprázató salonjaiban a drága pálma vagy más exotikus növények.

A természet imádás maga után vonja a sport kedvelését. Nincs a sportnak az a neme, melyet Párisban ne üznének. A bicikli óriási elterjedéséről adandó alkalommal egy külön tárczában számolok be (ha nemlesz unalmas most csak a korcsolyázó helyiségekről egyet-mást).

Párisban az év bármely időszakában lehet korcsolyázni. A legnagyobb kánikulában épügy mint a leghidegebb téli napon. Körülbelül ezelőtt 4 évvel állították fel Párisban az első fedett korcsolya csarnokot mesterséges jéggel, mely azonban rövid idő alatt oly óriási látogatottságnak örvendett, hogy tavaly máregy másodikat kellett készíteni. A »Pöle nord« a »Casins de Paris« című mulató hely közvetlen közelében van a Rue Clichy«-ben, míg a »Tallac de glace« a Champölysés-en. Óriási kupolás tetejű termek ezek a legnagyobb kényelemmel berendezve, a padlat ragyogó sima jég, melyen különösen a délelőtti órákban a legszébb párisi fiatal leányok iringálnak, a jeget mesterségesen állítják elő, azért mindig igen jó. A mellék helyiségek fűtve vannak s elvannak látva buffet-ekkel és theázó termekkel. Egy jegy ára 2 franc, vagyis egy forint, tehát nem drágább mind a budapesti ligeti jégpálya, de hasonlíthatatlanul kelemesebb.

* * *

Mult vasárnap leplezték le a »Jardin de Luxenburgban« W a t t e a u n a k szobrát, annak a híres festőnek, ki oly bájosan és utóéletlen könnyed ecsettel festette azokat a XV. Lajos korabeli francia marquise-okat és pástorleányokat s azokat a roccoco stíljű gyönyörű kis képeket, melyeken annyi természetes naivság és poézis ömlik el. A szobor, mely szintén a 10 atteau stíljében van tartva fiatal leányt ábrázol a mint a művész szobrát telehinti rózsákkal. A leleplezésnél Rambaud közoktatásügyi miniszter tartott beszédet s óriási, legnagyobbbrészt festő és szobrászokból álló közönség volt jelen.

M á r i a D o r o t t y a f h g n ő esküvője alkalmából a párisi két royalista club: az »Oeillet blanc« (fehérszégfü) és a Jeunette royaliste« (királypárti fiatalok) nagy bankettet rendezett a »Continental« szállodában. — Ezen klubok tagjai majdnem kizárólag a leggazdagabb francia nemesség sorából kerülnek ki s szenvedélyes royalisták. Az ebéd alatt számos fűzes toast hangzott el Franciaország leendő királya és királynéja egészségére, sőt Mayol te Lupé a »fehér szégfü« elnöke annyira ment, hogy kijelentette, miszerint ő csodálkozik, mint lehet e két gót »Vive la France« anélkül kimondani, hogy utána ne tegyék »le roi et la reine«. (Eljen a király és királyné.)

A nagy francia tragika: S a r a h B e r n h a r d t tiszteletére f hó 16-án a francia költők és írók nagy ünnepélyt rendeznek: a Grand Hótelben nagy déjeuner lesz, mely után a »Reniansance« színházban a művésznő Racine »Phaedra«-ja egy felvonást fogja előadni, előadás után Coppée Theuriet és Catulle Mendés drága disz albumot nyújtanak át, telve a legelső francia művészek eredeti aguarélljeivel. Az ünnepelt tiszteletére külön érmekeket vertek.

tor szerelmét zokogó tilinkó-hang, a mely át-sűrődve a vastag levegőn, mint valami égi himnus át és átjárja az ember lelkét, csodálatot, gerjedelmet, szerelmet ébresztve . . . Elmúlt, el-tűnt, mint az álomképek . . . Itt az elmúlás, az ősz közelg, a halál szele borzongatja a fák lombjait; nincs nyár többé sárgulnak a levelek . . .

Talán éppen így gondolkozott a szép asszony, kis kezére hajtva klasszikus szép fejét. Talán éppen így sóhajtozott az otthon után. Talán, talán, — de igen, — hiszen órák hosszat elnézte a felhőket, az eget, a nagy kék eget, melynek még a színe is halványabb itt München felett . . .

De ritkán van szép, napos idő; örökös borult világ van itt, sűrű, nehéz ólomszínű felhőlepel takarja az eget. Hamvasszürke, egybefolyó, végtelen felhő tenger lebegfelöttünk, mozdulatlanul, némán tétlen lomhasággal, megmevedett unalommal. Párás, ködös, hideg a levegő, — metsző szemtelen a szél, nyirkos nedves a ház fala, az ablak, a fedél. És ez a tolakodó, testet-lelket átjáró nyirkos levegő úgy fojt, reánehazdik az ember lelkére, mint egy lidérczálóm. — Ilyenkor a betett ablak mellett állott a szép olasz asszony, zsebkendővel fogta be ajkait, hiszen olyan kiméletlen, nyers ez a levegő . . . Sápadt, szomoru volt; az ő örökös mosolygó arca mintha fájdalommal változott volna s a sápadt arcából olyan élesen tűnt ki az a babonás szépségű fekete szempár. . . Ekkor láttam, hogy szenved nagyon, — beteg; talán a csunya, hideg éghajlat, talán a honvágy betege.

Zord, kiméletlen nyers idő járt, nemsütött a nap heteken által. Az ablak mindig zárva volt és a szép olasz asszonyt sokáig nem láttam. Én is visszahúzódtam kis szobámba, nem is közeledtem ablakomhoz, hiszen olyan szomorú, bus idő volt künn: a melegnapsugár temetkezett. . .

Tegnap nagy sürgés-forgás volt a mi csendes utcákban, kocsik jöttek, robogtak. Kíváncsian néztem ki az ablakok; éppen akkor emeltek egy érczkoporsót a halottas kocsira egykedvű unalmas, száraz arcú szálás legénynek. Egész halom koszoru csüngött a kocsin. És ott állott a festő kisirt szemekkel, némán, mereven nézve azt az érczkoporsót. A szép olasz asszony meghalt . . .

Vajjon gondolta-e a szép, mosolygó olasz asszony, hogy idegen földben fog nyugodni, idegen föld zárja el magába, — nem pedig otthon az édes vágyva vágyott haza földje, a melynek pompás virányai most is zöldelnek, kék ege verőfényben úszik s olyan édes, mosolygó szép a gazdag természet? . . . Nincs többé madárdalos reggel, nem látta többé hazája kék eget, a melyen millió és millió fénylő csillagok égnek a misztikus sötét, csendes, enyhe éjszákán . . .

Ma ismét kisütött a nap, bearanyozva sugárözönével az erőtlen fák sárguló leveleit, a dércsipe fűszálakon gyémánt képpen ragyog a hóharmat . . . És én elgondolkozom, vajjon mi tehetette beteggá a szép, mosolygó olasz asszonyt . . . Talán az éghajlat, talán a honvágy . . .

Végzetül még csak mert levelem már kissé hosszúra terjedt, beváltom legutóbbi levelemben tett ígéretemet s leírom Patikárus Ferkó történetét, melynek a legelső francia lap a »Figaro« is külön cikket szentelt »Le roman d'un tzigán« czim alatt. Az esetet már a B. H. is leírta, de nem egészen a valóságnak megfelelőleg, miért is nem lesz talán teljesen hiába való dolog, ha azt újra elmondom.

Patikárus Ferkó magyar cigányprimás, a párisi 1896-iki világiállításra ment ki bandájával s ott játszott egy vendéglőben. A kitűnő banda olyan hirre tett szert csakhamar, hogy a kiállítás végeztével valósággal versenyeztek érte egymással a legelőkelőbb vendéglősök. A banda végre is a Trocadero közelében egy első rangú vendéglő tulajdonosához szerződött s itt játszott estenkint fényes piros díszruhában. — Itt történt, hogy egy többszörös milliómos párisi kereskedő nem éppen fiatal leánya beleszeretett a csinos barna 28 éves cigányprimásba s kijelentette, hogy ő csak Patikárus Ferkóhoz megy nőül. A cigányprimás nem sokáig habozott, előbb azonban — becsületére legyen mondva — kijelentette, hogy neki otthon már van felesége és két gyermeke, a nő azonban nem rettent vissza ettől sem. Elhozatta a feleségét Magyarországból Párisba s az hosszas rábeszélés után s 20.000 franc fejében végre is bejegyeztet az elválás megtörtént, nemsokára követte a házasság s Patikárus beleült az óriási vagyon élvezetébe. A pénz költéshez annyira hozzászokott, hogy egy év leforgása alatt egy millió francnak hagyott a nyakára. A leány szülei akkor gondnokságát kérték a cigányprimás számára, mit a párisi törvényszék el is rendelt: azonban a leánynak oly vagyona volt, hogy a fényes élet tovább folytatható czentul is. A sok lakmározás és tivornya végre is megbosszulta magát s október elején Patikárus ágyban fekvő beteg lett. Felesége a legnagyobb önfeláldozással virasztott ágya mellett, elhívatta a leghíresebb orvosokat, de mindez sem használt, mert november 2-án a volt cigányprimás meghalt.

Özvegye 30.000 francos temetést rendezett számára. — A Notre Dame des Victoires templomban fényes gyász istentisztelet volt mely után az elhunytat a Pere Lachaise temetőbe, hol a legdrágább sírok vannak, lehelyezték örök nyugalomra. — S ott nyugszik most az egykori cigányprimás Musset, Thiéks, Arago, Vellermann világhírű francia költők és hadvezérek mellett.

Hszen most már ugy sincs különbség köztük. XX.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Regészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva ma d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr. Más időben 50 kr.

November 19. A biharm. nőegylet árvaházának megnyitó ünnepélye és az »Erzsébet« táncszertély.

* **Kitüntetések.** Király ő Felsége **Biró Tamás** keresk. miniszteri osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi czimet és jelleget: — **Papp Dezső**, dr. **Sigmond Emil** és dr. **Brüll Mór** végzett joghallgatóknak pedig a miniszteri segédfogalmazói czimet és jelleget adományozta.

* **Esperesi beiktatás.** Mához egy hétre, f. hó 22-én fogja **Juhász György** gör. kath. kanonok új állásába beinstallálni dr. **Brán Felicián** nagykarolyi plébánost és kerületi főesperest. A tudós, derék fiatal papnak körünkben való távozása városunk minden rétegében ószinte sajnálkozást kelt.

* **A miniszter köszönete.** Gróf **Almássy Tasziló** és neje szül. **Fiáth Anna** bárónő a Zsadány községben alapított r. kath. elemi iskola és kisedővögya céljaira megfelelő belsőséget, 4000 frt építési költséget és a belső felszerelésre 1000 frtot adományozott s a nevezett intézet javára egy 8000 frtos alapítványt

tettek, dr. **Samassa József** egri érsek pedig ugyanazon intézet építési költségeihez 3000 frttal járult. Ezen nagylelkű adományokért a vallás- és közoktatási miniszter elismerését és köszönetét nyilvánította.

* **Kincses Erdély.** Nevezetes ujdonságról értesülünk: Gődemesterháza környékén (Szászrégen mellett) 9 aranybányát fedeztek fel. Az aranybányák arany tartalma 00.20, ezüst tartalma pedig 00.33. Angol vállalkozók már megfordultak e vidéken s 180 ezer forintot ajánlottak fel a bányák feltalálójának, valamint a jövedelemből 10 százalékot biztosítottak.

* **Biharmegye hivatal kezelésének tanulmányozása.** Biharvármegye élen jelenleg két olyan agilis, munkás férfi áll **Bethy László** főispán és **Szunyogh Péter** alispán személyében, akik a szó teljes értelmében mintaszerűen vezetik a területre nézve egy-egy kis német hercegséggel vetekedő nagy Biharvármegye közigazgatását. A vármegyeházán a tisztviselők közt már egész közmondásá vált a fő- és alispán munkássága. Csak természetes, hogy ilyen vezetők mellett az egész tiszt-, kezelő- és segédszemélyzet működése is teljesen kielégítő s a kezelés példás. Ezt — ugylátszik a szomszéd megyékben is tudják. **Békés megye** törvényhatósága átiratban kereste meg **Szunyogh Péter** alispánt, a melyben tudatja, hogy **Békés megye** tisztikarából kettőt a levéltár és irattár kezelésének tanulmányozására kiküldte Biharvármegyébe s kéri a kiküldöttek támogatását. Tegnap már meg is érkeztek **Csánki Jenő** békés megyei aljegyző és **Szathmáry Sándor** oklevéltárnok s megkezdték Biharvármegye levél- és irattári kezelésének tanulmányozását. A kiküldöttek, akik néhány napig lesznek Nagyváradon, meglepte az itt tapasztalt kezelés helyessége, beosztása.

* **A királyné és a malacpecsenye.** Ugy látszik, hogy **Erzsébet királyné** nemcsak a magyar nemzeti ételeket, a gulyás és a paprikás csirkét kedveli, hanem bármire jár a külföldön, etnografikus szempontból kóstolgatja a népies főzteleket. Így Münchenből írják, hogy a felséges asszony a minap ott tartózkodott és inkognitóban járt-kelt az utcákon. Udvarhölgye útján a **Platzl-féle** fogadóban, mely München egyik különössége, malacpecsenyét rendelt magának. Szombaton este aztán, a kitűzött időben pontosan megjelent a fogadóban s jó étvágygal fogyasztotta el a pecsenyét. Az udvarhölgy társaságában volt, szigorú inkognitóban s két óra hosszat üldögéltek a koresmában.

* **Áthelyezések és kinevezések.** **Kedacic Károly** pénzügyi titkár a nagyváradai pénzügyigazgatóságtól a kaposvárihoz helyeztetett át s egyidejűleg a pénzügyigazgató helyettesi teendők ellátásával megbízott. — **Padala Pál** szatmári adóhivatali segéd, a nagyváradai m. kir. adóhivatalhoz ellenőrré nevezetett ki. — Az igazságügyminiszter **Papp Károly** nagyváradai kir. törvényszéki joggyakornokot ugyanezen törvényszékhez aljegyzővé nevezte ki.

* **Halálozás.** A köztisztletben álló **Matos és Jancsó** családokat mély gyász érte. Egy ifju, derék családanyát ragadott ki a halál szerető övei köréből **Matos Géza** szü. **Jancsó Ottilia** elhunytá által. Temetése ma, vasárnap délután 3 órakor lesz Csucsán a halottas háznál. A család által kiadott gyász jelentés a következő: **Matos Géza** egy a maga mint gyermekei **Klára**, **Sándor**, **Géza**, **Sarolta**, továbbá testvérei **Jancsó Eleonora** és **Székely Singlár Gyula**, **Jancsó Lajos**, és neje **Szeghy Julia**, **Jancsó Anna** és férje **Tar Imre**, **Jancsó Irén** és férje **Piacsek Sándor**, **Jancsó Mariska** és férje **Kiss Ernő**, valamint sógor és sógor-női **Matos Vilma** és férje **Szidor Mihály**, **Matos Lajos** és neje ugyszintén az összes rokonság nevében is mélyen megszorodott szívvél tudatják a forrón szeretett hitves, anya, testvér és sógor-nőnek **Matos Géza** szü. **Jancsó**

Ottiliának f. évi november hó 13-án este 8 órakor, életének 30-ik boldog házasságának 9-ik évében, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai f. hó 15-én délután 3 órakor fognak a csucsai sírkertben a róm. kath. egyház szertartása szerint örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise áldozat pedig f. hó 16-án d. e. 9 órakor fog a nagyvárad ujjvárosi róm. kath. plébánia templomban az egek urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Csucsán, 1896. november 14. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Szivarleves.** Debreczenből írja levelezőnk: **Gyarmathy János** idevaló gazda valami mulasztásért megdorgálta a cselédjét. A leány rettes bosszút forralt. Vett a trafikban egy szivart és befőzte a levesbe. **Gyarmathy** és a családja érezte, hogy különös íze van a levesnek, de mivel éhesek voltak, mégis elfogyasztották. Ebéd után oly rosszul lett az egész család, hogy ágyba kellett feküdni. Orvost is hívtak, a ki konstátálta, hogy a betegeknek nikotin-mérgezés jelei mutatkoznak. A gyanu rögtön a cseléd ellen fordult, mert megszökött a házból. A rendőrség nyomozza a mérgekverőt.

* **Eljegyzés.** **Halász István** fiatal, törekvő nagyváradai kádár iparos eljegyezte **Lindemayer Pál** hájói malom-bérlő és nagyváradai háztulajdonos szép és kedves leányát **Antoniat**.

* **Népszerű felolvasások s előadások.** Az iparos segédek tovább képző tanfolyamán f. hó. 22-től vasárnaponként népszerű felolvasások rendeztetnek. Hogy mily megbecsülhetlen szolgálatot tehetnek a felolvasások s kísérleti bemutatásokkal szemléltetendő előadások nemcsak az iparos ifjak s önálló iparosok, de a nagyközönségnek is, azt a változatos és igen élvezetesnek ígérkező programból tapasztaljuk: **Dr. Szombathy István.** A magyar költészetéről s a színművekről — «**Dr. Türr Lajos**» a magyarok s törökök első harczeitól, a politikai s esztétikai földrajz köréből — «**Dr. Tóth Mihály** és **Potássy János** a gátlánizmusról, vizről az iparban használt kövekről, levegőről, gépekről» stb. értekeznek. A felolvasások ez érdekes sorozata f. hó 22-én nyílik meg, melyen **Dr. Sarkadi Lajos.** *A szociálistizmust fogja ösmertetni.* Ugyanekkor nyílnak meg a segédek szakrajz tanfolyamai, melyek iránt élénk az érdeklődés, különösen az építő iparosok, továbbá a *gépkezelők és kazánfűtők tanfolyama* iránt, mely utóbbi a *gépkezelői vizsgára* készíti elő az iparos ifjakat. A felolvasások díjmentesek az új real s polgári iskolai épületben lesznek megtartva minden vasárnap d. e. 11—12 óráig.

* **Veress Sándor** magyar hangverseny társulata a közönség egyhangú véleménye szerint, oly magas műveltségben részesíti a nemesebb élvezet keresőket, hogy a társulat itteni szereplése egyértelmű a zengerájok teljes kiszorításával, melyek elvesztették a máskor téli időnyre nekik kiszolgáltattott talajt. Nagyváradon **Veress Sándor** ide jövelele megkönyebbítette a rendőrkapitányt, kit nap nap után ostromoltak a német zengeráj direktorok engedély iránti kérésükkel s ki most már könnyen és helyesen megtagadhatta tőlük az engedélyt. **Veress** társulata három estén át bemutatta társulatának egyrésze sokoldalú képességét. Különösen magyar dalaik, melyeket érzéssel úgy, mint művészettel adtak elő, bizonyítják, hogy a társulat **hazafias működést** teljesít a vidéken, a hol nemes élvezet nyújtása mellett szolgálja a hazafias érzés tápolását. Az ének az, a melylyel meghódítani lehet a szíveket is, és **Veress Sándor** erre törekszik a német daltársulatok kiszorításával. Az estély tisztán családok részére van rendezve, bárki is elviheti családját, nem lesz oka pirulni, csak lelkesedni.

* **Eltűnt asszony.** **Nagy Károly** fugyivásárhelyi lakos neje szül. **Prekup Anna**

még az elmúlt hó közepén eltűnt a községből s azóta mit sem tudnak róla, Férje most országos körözését kéri. Az eltűnt asszony 38 éves, alacsony, vézna termetű: nyaka hátsó részén fehér foltos.

* **A tanoncok ismétlő oktatója.** A közoktatásügyi miniszter rendezni akarja az elemi népiskolai ismétlő oktatás ügyét. A tanonciskolát nem tartó kisebb helyeken a 15 évnél fiatalabb iparos és kereskedő tanoncok nem részesülnek semmi oktatásban. Ezeket most az ismétlő iskolába akarja szorítani a miniszter. Összeírta az összes iparos és kereskedő tanoncokat, és kitüntetni kéri azokat, akik 15 évnél fiatalabbak és semmi oktatásban nem részesülnek.

* **Korszerű.** Egy vidéki kiállításon találkozik egy képviselő egy vidéki birtokossal, ki híres lótenyésztő.

— Bocsánatot kérek, de úgy rémlik — mondja a földesúr — mintha mi ismertük volna egymást.

— Igaza van, felelt a képviselő, én sokáig az ön házában voltam.

— Ne mondja, ön csak tréfál.

— Eszemben sincs, hiszen én voltam a fia nevelője.

— Igaz biz'a — kiáltott a báró — ön volt az a különös nevelő, a ki azért távozott tőlünk, mert...

— Mert több fizetése volt Tomnak a jockey-nak, ki a lovát ápolta, mint nekem, ki a fiát gondoztam.

— Igen, igen úgy volt. No látja, hogy igazam volt, mert a lovam körülbelül egymillió hasznót hozott és az ivadékai még most is szép összeget hoznak, míg fiam már elharácsolta az anyai örökséget és négyszázezer forint adósságot csinál. Mit szól ön hozzá?

— Csak azt mondom, — felelt a hajdani nevelőt — hogy ez igazságos volt, ön rosszul fizetett, tehát fiát rosszul trainirozták.

* **Rendőri hírek, A vigyázatlanság áldozata.** P l a n d e r Sámuel helybeli mészáros iparos kocsi P é t e r István ma délelőtt a kilpacztéren elgázolta K a r a s z i n Szilárdné rét-utczai lakosnőt. Az elgázolt nőt lakására szállították, hol a megjelent orvosok konstataáltak, hogy csak kisebb sérüléseket szenvedett. — **Razzia.** A rendőrség az elmúlt éjjel razziaát tartott, minek eredménye, hogy 15 csavargó elfogott, kik — bár nem szívesen — újra vizsgolt látják szülőföldjüket, mivel el lesznek toloncolva. — **Lopás.** K r a j c z á r Márton hetes gazdája megbízásából ma délelőtt a piacra ment bevásárolni, midőn haza került nagy felháborodással tapasztalta, hogy szobájában levő ládjából keszervesen összekuporgatott 15 forintját kilopták. A gyanu G. R. ugyancsak ott lakó szakácsnőre esik, ki tudomással bírt arról, hogy Krajczár Mártonnak megtakarított pénze van.

x **Dr. Mártonfy Bogdan** ügyvédi irodáját Sal Ferencz- (Barátok) átca, Tarrház 806. sz. emeletre tette át.

x **Mai számunk** hirdetési rovatában veszik t. olvasóink M á r k u s z J ó z s e f helybeli törekvő kereskedő árjegyzékét, melyet annál is inkább és különösen ajánlunk szíves figyelmébe, mivel üzlete ujonnan lett berendezve és így csakis a legújabb divatu női- és leány-felöltők kaphatók, úgy szintén női- és férfi-divat-cikkekből nagy raktárt tart, mely bármely helybeli vagy fővárosi áruházal kiállja a versenyt és árai a lehető legszolidabbak.

x **Büvész-estély.** A Fekete Sas éttermében ma vasárnap második és utolsó **büvész-estély lesz ének és hangversennyel** összekötve, érdekes és új változatos műsorral. Fel lépnek ez Esmaralda nővérek akik a közkedveltségű duettet éneklék.

x **Kárpáti Miklós** helybeli fiatal kereskedő üzleti hirdetésére e helyen is felhívjuk olvasóink figyelmét, miután nevezett cégnél minden-nemű női és férfi divatcikkeket a legjutányosabban szerezheti be.

Szabad a sertés-vásár.

A sertésvész az egész országban legérzékenyebben sújtotta Biharmegyét s közvetve Nagyváradot. Idestova két évelesz, hogy a megye községeinek jó része zárlattal áll; még alig két hónappal ezelőtt a megye 495 községből több mint 300 község zárva volt s Nagyváradra csupán a vészmentes helyekről lehetett azonnali leülésre behozni sertéseket.

A sertésvásárok betiltása által Nagyvárad város házipénztára az elmúlt és a folyó évben mintegy 40,000 frtot vesztett; s a közönség vesztesége még nagyobb, mert a sertés hus és zsír ára óriási magasra szökött fel.

Azonkívül a köznép és az iparos osztály nem szerezhette be a tavasz és nyár folyamán téli szükségletét, az u. n. zsirozót.

Végre felszabadult Nagyvárad sertés piacza a zárlat alól, a mennyiben v é s z m e n t e s helyről szabad eladásra és tovább tartásra sertéseket behozni Nagyváradra.

Csak természetes, hogy a sertések a most megnyílló nagyváradia piaczon igen drága és keresettek lesznek, de most már kilátásunk van arra, hogy a decemberi országos sertés vásárt megtarthatjuk.

A sertésvásár megnyitására vonatkozólag a rendőrkapitányi hivatal a következő hirdetményt bocsátotta ki:

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a várositanács 15286/896. sz. rendeletével városunk területe a sertésvész aluli zárlat alól feloldatván, a sertésvásárok tartása megengedett, ennél fogva a v é s z m e n t e s helyről származott sertések piacunkra behajlíthatók.

A városunk területére behajlott sertések járatain azonban kitüntendő, hogy azok v é s z m e n t e s helyről származnak; mert csak is az ily járattal ellátott sertések fognak a vásárba bebocsáttatni.

A sertésvészszel fertőzött és korlátozás alatt álló községekre vonatkozó miniszteri rendeletek továbbra is fennállanak, tehát az ily községből származó sertések, a beszerzendő alispáni engedély és hatósági állatorvosi bizonylat mellett — mint eddig — csak is szekeren a vámsorompóig szállíthatók, honnan a járlat előzetes bemutatása mellett s csak akkor ha igazolva lesz, hogy levágatás céljából eladtak: szállíthatók a vevő lakására.

Az ily fertőzött helyről származott sertések azonban megmázsáztatás céljából sem szállíthatók be a sertés piacra.

Nagyvárad, 1896. november 13-án.

Gerő Ármin,
hely. rendőrkapitány.

EGYESÜLETEK.

Felolvasás a „Réti Népkör“-ben. A »Réti Népkör« egyleti helyiségében (Nagyfürdő-utca, Servánszky-féle ház) f. hó 22-én, vasárnap este 6 órakor Dr. Rózsa Mór egyleti tag felolvasást fog tartani, a mely felolvasáson nem egyleti tagok is szívesen láttatnak. A tél folyamán még több érdekes felolvasás lesz.

I R O D A L O M.

— **A Szigligeti Társaság matinéja.** Ma vasárnap délelőtt 11 órakor tartja meg nagy-érdekes felolvasó ülését a nagyváradia Szigligeti Társaság, a kir. jogakadémia disztermében. Ez alkalommal E n d r ő d i Sándor, H u z e l l a Gyula és F e h é r Dezső olvasnak fel költeményeket és prózát. Délben Endrődi Sándor tiszteletére disztribúciót rendeznek, melyen részt vehetnek azok is, ki nem tagjai az irodalmi társaságnak.

— **Fair Play.** Sehol oly hamisan nem játszanak, mint nálunk a politikában. A lefolyt monstre választás tanusítja ezt. Szemere Miklós fair playt, az az tisztességes játékot ajánl a hatalom politikusainak, urias modorban, előkelő hangon irt röpiratában, mely minden könyvkereskedésben 30 kr-ért kapható Szemere irói talentummal vonatkoztatja állapotainkra diplomatai szolgálatait következtében szerzett tapasztalatait. Elitéli a hazudozást és erőszakot, A Fair Play nagy feltűnést kelt mindenféle nemcsak irója egyéniségénél fogva, de tartalmáért is. A Fair Play alig jelent meg, már is kapkodják és dicsérik. Mint értesülünk, német és francia nyelven is meg fog jelenni. A külföldi sajtóban is viszhangra találunk a röpirat igazságait. Ajánljuk azoknak, kik az igazságot szeretik, a hazugságot elítélik.

— **Scotti híres elmélkedéseiből** papok számára megjelent a II-ik kötet. Az egész mű 4 kötetre, 100 ivre terjed, ára kötetenkint 1 frt 50 kr. Az év minden napjára közöl elmélkedéseket a vasár- és ünnepnap evangéliumok alapján. Szellemes gondolataival egyrészt eszményi világításban mutatja be papi hivatásunkat, másrészt képesekké tesz sőt ihlettségbe is hoz lelkes szent beszédek tartani (a hétnek hét napjára való tekintettel hét éven keresztül is.) Főnséges eszméi folytán a megszegyenyülés félelme nélkül bátran lehet e becses művet a ft. papság kiváló figyelmébe ajánlani. A fordító czime: Adjutus Secundus áldozár, Szatmár kath. főgymnasium. Kívánatra megtekintés végett is meglehet a művet kapni.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Játékrend. Magy. kir. operaház. 1896. november 16-tól, november 22-ig. Hétfőn. 16-án A várszínházban: *A nürnbergi baba. Sylvia.* Gábos, Beck, Dalnoki, Hegedüs, Müller, Carbone, Pini. Kedden, 17-én: *Fidelio.* Sedlmair, Abrányiné, Ney D., Szendrői, Kiss, Arányi, Szerdán, 18-án: *Jó éjt Pantalon nr! Corvin Mátyás.* *Tous les trois.* Abrányiné, Kaczér, Várent, Hegedüs, Dalnoki, Várady, Pewny, Beck, Müller, Carbone, Pini. Csütörtökön, 19-én: *Tannhäuser.* Sedlmair, Perotti, Takáts, Ney D. Pénteken, 20-án: *Fekete domino. Nap és föld.* Abrányiné, Gábos, Rotter, Arányi, Kiss, Beck, Müller, Carbone, Pini. Szombaton, 21-én: *Bajazzók. Bécsi keringő.* Vasquez, Takáts, Perotti, Kertész. Vasárnap, 22-én: *A bolygó hollandi.* Sedlmair, Várent, Szendrői, Beck, Kertész. Ezen előadások bármelyikére előre lehet jegyet rendelni Rózsa Gyula, a M. K. Operaház pénztárnokánál, a heij árának levélben, utalvány-nal, vagy sürgönyileg való beküldése mellett. A jegyek átvehetők a hajós-utczai nappali pénztárnál az előadás napján 10 órától 1-ig és 3-tól 6-ig, az előző napon pedig 10 órától 1-ig. Darabváltás esetén a jegy érvényessége megmarad, de kívánatra a pénztár a beküldött összeget visszafizeti.

Igazságszolgáltatás.

Életfogytiglan fegyhásra ítélt gyilkos.

Ez év június 9-én Debreczenben egy Nyári József nevű 20 éves suhancz megölte Bot Mária nevű asszonyt, hogy tőle pénzt rabolhasson lumpolásra.

A debreczeni kir. törvényszék tegnap előtt tartotta meg a bűnygyben a végtárgyalást, melynek során a gyilkos egész nyugalommal a következőkben adta elő a gyilkosság elkövetését:

A gyilkos Nyári József Tóth János borju-husmérőnél kociskodott, akinek szomszédságában lakott a meggyilkolt Bot Mária. Nyári József gyakran hozta haza a meggyilkoltnak pertékáját a piacról s ezért nem kapott sohasem semmiféle ajándékot. Ez nagyon bántotta s megkérdezte a gazdasszonyát, hogy talán nincsen semmije ennek az asszonynak, hogy ingyen kívánja az ő szolgálatát. Gazdasszonya

szavaiból megtudta, hogy Bot Máriának sok pénze van s ekkor megérlelődött lelkében a gyilkosság szándékos elhatározása, hogy Bot Máriát megfogja gyilkolni s a pénzét, a melyet a ládában vőlt feltalálhatni — elrabolja.

A gyilkosságot megelőző vasárnapon, miután előző héten folytonosan a gyilkossággal foglalkozott s kileste, hogy Bot Mária reggel mindig odahaza marad, mert előbb a nővére Darócziné megy fel a piacra, elhatározta, hogy hétfőn hajnalban meggyilkolja kiszemelt áldozatát. A gyilkosság előtt való este megvacsoráztán, lefeküdt, azonban később felkelt s egész éjjel bolyongott az utcán, azt gondolva, hogy ha odahaza nem lesz, hát a gyanu nem háramlik majd reá. A gyilkossághoz kiszemelt botot magához véve a kerítésen keresztül kimászott hazulról. Hajnali 3 órakor elindult a gyilkosság végrehajtására s miután meggyőződött arról, hogy özv. Darócziné, az áldozat testvére nincs odahaza a földön megtalált kulcsal a kaput kinyitotta s bement a Bot Mária szobájába. A mikor a szoknyát a fején keresztül Bot Mária magára vette, a gyilkos odaugrott s a hozzá háttal álló asszony fejére botjával nagyot ütött. Mikor Bot Mária az ütésre jajsztót hallatott, Nyári még egyet ütött rá, mire az asszony összeesett; mire megfojtotta egy kendővel áldozatát.

Ezután motozni kezdett a szobában, széthányt mindent, de a legszorgosabb kutatás dacára sem sikerült a pénzt megtalálni, pedig minden áron pénzhez akart jutni, ez volt a szándéka.

A tanúk kihallgatása után az ügyész halálbüntetést kért kimondani a gonosztevő fejére. A törvényszék azonban az enyhítő körülmények figyelembe vételével életfogytig tartó fegyház büntetésre ítélte Nyárit.

Sajtó tárgyalás. Az év végeig keresztül akarja hajtani a nagyváradi sajtóbiróság az összes folyamatban levő sajtó ügyeket, hogy a jövő évi eszköztszéknek ne legyen baja az ideai sajtóvétségekkel. A Schweiger József nagyhalmági lakos által Nikolits Dóme aradi ügyvéd ellen indított sajtóper végtárgyalását december 17-ére tűzte ki Milye Gyula kir. táblabíró, a nagyváradi sajtó biróság vezetője.

REGÉNY-CSARNOK

Zsebed ki felebarátodat.

REGÉNY.

Irtá: GÉRARDE D. 39

Utóbbi időben kitűnő dolguk volt a rókáknak. A hideg jeges sarkantyúja mind hőszökké tette azokat. Nappal fogly, éjjel házi szárnyas, mily ideális dolgok egy róka életében! Meglepték a tyúkólkát, meglizedtek a kacsás tavakat, és sok gyenge csibét hoztak nagy örömmel haza, hogy otthon vörös családjuk körében fogyasztsák el azt. Amint nőtt a hideg, mindig bátrabbak és bátrabbak lettek; elbódítva a hizott libák vértől, józan eszüket vesztették. Szárnyakból álló fénykoszorún át úgy látták a világot, mintha az egy nagy tyúkol volna, az emberek meg úgy tűntek fel, mint aféle együgyű rabszolgák, kis tyúkot és réczét hízalnak — a rókáknak.

Róka úrfi kitűnően meg tudja különböztetni a puskacsövektől meredező szánkát az ártatlan járműtől, mint a milyen a többek közt az is, mely a hófödte mezőn szembe jő vele. Eppen azzal foglalatalkodott, hogy egy igen kövér foglyot felhajtson s nem tartotta érdemesnek, hogy ezen utasoknak kitérjen az útból: egy fiatal pár, biztosan nászuton.

Egyszerre csak azt veszi észre, hogy a szánkó lakói meglehetősen érdeklődnek iránta. Egyenesen feléje tartott a szán, gyorsan futva a fehér síkon. S felemelkedik a nő kísérete s

a kocsis felé előre hajlik. Fél szemmel pillantva megfigyelte ezt a róka s egyszersmind észrevette, hogy a szánka fenekére terített takaró alatt valami eleven mozog. Mi kukucskált a takaró széle alól? egy agár hegyes orra! Halálós félelem fogta el a róka szívet; látta, mint tolják félre a takarót s hogy ugrik két hegyes orrú szörnyeteg le a földre. Egyik oldalán a nyílt mező, egy bokor nélkül; a másikon erdő, oh de mily messze. Megfordult s szél-sebesen iramodott az erdő felé.

— Korán van, korán majdnem egy percel — szólt a kocsis a szánban ülő úr felé fordulva. — Nem kellett volna még a kutyákat elereszteniök. —

Nem ugrott meg előlünk — kiáltott Kázmér a szenvedélytől felhevülve. Felállva kivette a kocsis kezéből a gyeplőt s az ostorral rácsapott a lovakra, örületes galoppra ösztökélve azokat. Daczára a nagy hónak, a kutyák kitarítottak s a lovak versenyt száguldtak velük. Ha az erdőbe ér a vad, el van veszve; csak hogy messze volt még.

— Kozák — jól van előnyben van — no még egy kis erőfeszítés — kiabált Kázmér felállva a szánkában — Majd elérték a rókát. Ha! De mi van wandával? Elmara! —

— A hó, a hó, uram, tulságos mély — kiáltott a kocsis. — És most vége — mert a második kutya belesüppedt a hóba.

— Ott van még Kozák — felelt Kázmér, újra megcsapva a lovakat. De alig hogy kimondá, kozák is megállott, farával a hóba sülyedt; kieviczkélt azután még pár lépést rohant, ismét fennakadt s kedvét veszítve, elnyúlt a földön. Róka úrfi most már markába nevetgetett volna; de tagjaiban még mindig rémület honolt s nem is hagyta el míg nem az erdő egyik zugában szabadon nem érezte magát. A mint lélekzethez jutott, első dolga az volt, hogy megfogadta, a fogolyt nem bántja többé.

Xénia pedig félelemmel telve kapaszkodott a szán oldalához. Hozzá volt szokva a gyors menéshez, de ily örülten még jármű nem rohant vele soha. Az utolsó tíz percz aligha okozott neki kisebb félelmet mint a rókának. Kázmér bánni kezdte figyelmellenségét s ugyan csak erősítette, hogy ha száz évig él sem bosátja azt meg magának.

— Vajjon hol maradhattak a többiek — kérdezte Xénia.

— Oda át látok egy szánt, mely nyilván egy rókának a nyomában van; a va ászoknak ne lábatlankodjunk. Vajjon ki lehet? Az Luczián! —

— És Viczia — szólt Xénia a megjelölt irány felé pillantva.

— Ugyebár, ők jól megértik egymást? pedig Luczián nem akart reggel szánra ülni. —

Az elindulás nehézségekkel járt. Ott szánkó állott a nemesi udvar előtt. A vadászat legelső szabálya úgy hozta magával, hogy az egyes szánkák elmaradjanak egymástól, hogy így úgy nézzenek ki a bennülők mint valami ártatlan útitársaság. Kázmér szörnyen szepegett, midőn majdnem egy oly hölgy mellé osztották be, ki immáron vagy negyven tavaszt látott. Egy óra telt el vitakozással s manővrozással. Valami fiatal óriás fáradozott azon, hogy Xéniát elhódítsa; de a fenntemített hölgy hasonló erőfeszítéseket tett ezzel a fiatal óriással szemben. Egy kolerikus öreg úr mindig csak azt hajtotta, hogy mindenütt újítást lát s mennyivel rosszabbak a mostani vadászkutyák a régieknél; s a vendégek közt ott sürgött-forgott a házi úr, azon fáradozva, hogy mindenki iránt szives legyen.

— Meglehetősen hideg multság — súgta Luczián Kázmérnak. — Én valószínűen az öregekkel viszamaradok.

Kázmér pedig észrevette, hogy az a fiatal óriás épen készül beszállni Xénia szánkájába. — Bocsánatot kérek, az az én helyem — szólt Kázmér, erősen szemé közé nézve a fiatal embernek s ez szegény eloldalgott s szánalmas mosolylyal bizta rá magát a negyven tavaszra.

Ez egyike volt ama alkalmaknak, midőn a lengyel illemszokás némi korlátozást szenvedett s midőn Kázmér Xénia mellé leült — mint később róka úrfi — maga is nászútra gondolt. S e gondolat mint tüzet hajtá a vért ereiben s szíve sejtelmes örömtől vert.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Bánffy a király előtt.

Bécs, nov. 14. (Saját tudósít. távir.)
Báró Bánffy Dezső miniszterelnököt király ő Felsége másfél óráig tartó kihallgatáson fogadta.

Kirabolt halott.

Budapest, nov. 14. (Saját tud. távir.)
Az izgatottság a főváros közönségénél a dr. Korotnai esetéből kifolyólag a legnagyobb. Ugy mint becsült polgára a székes-fővárosnak s mint tagja a törvényhatóságnak, a legjellemesebb embernek ismerték dr. Korotnai Kricket. Eddigi szereplése csak bizalmat, elismerést szerzett személyének. A lopás híre ezért nagy megütközést keltett.

Az ösmerősök egész nap tódultak lakására, mert nem akartak hitelt adni a lapok közleményeinek. A látogatók közül senki sem nem találkozhatott vele.

Dr. Korotnai tisztí orvosi állásáról lemondott s kilépett az összes klubokból, a melyeknek tagja volt.

Téves volt az a hír, hogy eltűnt. Egész délelőtt otthon volt s betegen feküdt.

Előzőleg az a hír terjedt el a kerület izgatott közönsége körében, hogy reggel korán eltávozott s nem lelik sehoh.

Tény, hogy délelőtt kiakarták hallgatni, de betegsége miatt nem jelenhetett meg.

Az első kihallgatás után azért nem tartóztatták le, mert Hets Ödön ügyvéd, Korotnainak régi barátja, felelősséget vállalt érte, hogy úgy az eddigi, mint a netán még ezután felmerülő hiányok fedezhetők lesznek Korotnai vagyonából.

A mérgezésről elterjedt s nagyon valószínűnek látszó hírek nem feleltek meg a valóznak.

Felmerült különben a rendőrségnél az a feltevés is, hogy dr. Korotnai még többet lopott, mint a mennyinek hiányát gondolják s mint a mennyit a szerencsétlen ember visszatértített.

A rendőrség szigoruan őrzi; körül véve detektivekkel.

Ma délben Bérczy rendőrkapitány felkereste Polonyi Gézát, dr. Korotnai ügyvédjét és vele a rendőrségre hajtattott. Bérczy rendőrkapitány kihallgatta, minden jegyző jelenléte nélkül Polonyit, mintegy bizalmas értesülést akarván szereznit a gyanusított orvosról.

Délután fél 1 órakor Bérczy kapitány kocsin elhajtattott; hogy hova, nem tudják.

Dr. Korotnai bűnösségében most már a rendőrség éppenséggel nem kételkedik.

Mikor tegnap Bérczy kapitány kihallgatta s hirtelen fordulattal azt a kérdést intézte hozzá, hogy mi vihette a bűnre a mely most már ugysem tagadható. Azt felelte a megtört ember, hogy a pénz ördöge elcsábította. Segítségére volt mintegy demon a cselédleány is, aki biztatta a közös lopásra.

Dr. Korotnai, daczára hogy lutheránus. Bán Sándor ferenczrendi szerzetes ház-

főnököt hivatta, akinek keblére borult s könyező szemekkel vigaszt kért.

A fővárosi rendőrség kommunikét adott ki a lapoknak, a melyben kijelenti, hogy az ügyet átteszi a bünyenyítő bírósághoz. A bankoknál ismételtén találtak ezrekről szóló eltulajdonított összegeket.

A szerb király utazása.

Belgrád, nov. 14. (Saj. tud. táv.) Sándor király a jövő pénteken indul Bécsbe, a hova 25-én érkezik. A szerb király kíséretében utaznak Basicz udvari marsal, hadsegédjei Solarovics, Nikolavevics és Andorovics, valamint Milocevicz titkárja.

Bucsuzó polgármester.

Budapest, november 14. (Saját tud. táv.) A főváros közszeretben állott polgármestere ma bucsuzott el a főváros tisztviselőinek karától. A távozó polgármester bucsuzójában megpendítette azt a ragaszkodás-szülte érzelem hangját, melylyel egész működésében, hivataloskodásában szóval és tettel htrdetett. Gerlóczy polgármester meleg hangon válaszolt. A tisztviselők emlékiratot adtak át a távozó polgármesternek, melyben hálával, elismeréssel adóznak a távozó erényeiről, érdemeiről és az elért sikerről, melyet csak oly fenkölten gondolkozó főnök alatt valósíthattak meg, mint Kamermayer.

Fiume lemondott polgármestere.

Fiume, nov. 14. (Saját tudósítón táv.) Ciotta podesta lemondását, miután azt felkérésre sem akarta visszavonni, a tegnapi közgyűlés mély sajnálattal vette tudomásul. Emlékeül a város egyik főbb utcáját és a vízvezetékét nevével fogják elnevezni, arczképét pedig a tanácssterembe kifüggesztették.

A szerbek a párisi kiállításon.

Belgrád, nov. 14. (Saját tudósítónk táv.) A szerb kormány elhatározta, hogy az 1890-ben Párisban rendezendő vilákiállításon Szerbia hivatalosan részt vesz. És még a mostani skupsina elé kerül a vilákiállításra szükséges előleges költségvetésre vonatkozó költség előterjesztés.

Szerb hajduk elfogatása.

Budapest, november 14. (Saját tud. táv.) Belgrádból sürgönyzik, hogy hét szerb hajdu, akik Bulgáriába szöktek, s a negotoni kerületből valók. Widdin és Lompalánka közt elfogattak.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egylet ülése.

A biharmegyei gazdasági egylet választmánya tegnap, szombaton délelőt tartotta ülését a megyeház kistermében. Fontos gazdasági érdekeket vitattak meg.

Szabó József elnöklete alatt jelen voltak:

Tisza István, alelnök. Balázsházy Bertalan, Beöthy László, Bereczky Géza, Klobusiczky Béla. Markovits Antal, Örléy Kálmán, Racsek János. Száhländer Károly. Szunyogh Lóránd, Szunyogh Zsigmond, Márkus László, h. pénztárnok, Weingärtner Andor titkár.

Az ülés megnyitása után előterjesztette, hogy a földmívelésügyi miniszterium kerületenként állattenyésztési felügyelőségeket szervezett. A kerületi felügyelő Málnássy Ferencz.

Tudomásul vették.

A mezőgazdasági termékek és czikkek

hamisításának tilalmazásáról szóló törvény végrehajtásáról miniszteri rendeletet köszönettel fogadták; épen így a magyaróvári növénytermelési kísérleti állomás jelentését.

A debreczeni dohánybevaltó felügyelőség értesíti az egyletet, hogy a megyei dohánytalajok használatánál 3 éves vetés forgatást engedélyezett. A lapokba közölve volt; tudomásul vették.

Ezután Tisza István referált a IV. országos gazdasági kongresszusról. Az előterjesztés az volt, hogy a gazdasági egyletek szövetségét megalkossák.

Tisza István jelentette, hogy ők elvileg hozzá járulnak a javaslatához. Így azonban hogy több gazd. egyf. kiküldöttével megállapítsák a módozatokat, a melylyel a vidéki egyletek is beléphetnek a szövetségbe.

A megállapodás pontjait a választmány magáévé tette s megbizta az elnökséget, hogy ez alapon járuljon hozzá a szövetkezet létesítéséhez.

Erről ugy az orsz. gazd. egyesületet, mint a vidéki társaságokat értesítse az elnökség.

Wertheimstein Alfréd lötenyészeti bizottság elnöke felkéri az egyletet, hogy lötenyész-bizottságot egészítse ki s járasonként 1—1 bizottsági tagot válasszon.

Megválasztottak:

1. Központjában: Szunyogh Lóránd; a szalárdi járásba Ertsey Zsigmond; a margittai járásba Klobusiczky gr. Pongrácz Vilmos; a érmihályfalvaiba Erős Zoltán, a derecskeibe Bernáth István, a m.-keresztesibe Piathy Miklós; az benyfalvaiba Szilágyi Jenő, a cséffalvaiba Markovits Károly; a tordaiba gr. Korniss Károly, a szalontaiba ifj. Tisza Kálmán, a tenkei és beéli járásba ifj. Nadányi Miklós, a belényesibe Szentgyörgyi Miklós, a m.-csékeibe Korda Andor, a vaskoliba György Géza, az élesdibe Juricskay Zoltán.

Következett Rátkay József jelentése a selyemtermelés első, kezdeményező évéről. Rátkay a legkisebb részletekig kimutatja, hogy milyen erkölcsi és anyagi eredménye lehet a csekélynek látszó selyemtermelésből éppen a legszegényebb népnek s feltünteti azt a sikert, a mely saját, egyéni fáradozásának is volt, a megye nagy részén; ott t. i. a hol nem kicsinyelték, hanem teljes mértékben felfoghatták a selyem tenyésztés hasznos hajtó voltát.

A gazdasági egylet választmánya teljes ismerését fejezi ki Rátkay Józsefnek a megyében elért sikerei felett. A további segélyezést az eddigi szép eredmény után érdemesnek, helyén valónak találja. Felhívni határozta Rátkay Józsefet, hogy újabb segély iránt annak idején kérvényét nyújtsa be az egylet választmányához.

M.-Lázur községe az iránt kérelmezett az egylethez, hogy eszközöljön ki a községnek 9 tenyészket; — vagy teljesen ingyen, vagy részlet fizetésre. — A kérelmet az állattenyésztési felügyelőséghez utasították.

Báró Mannsberg Ernő pénztárnoki állásáról lemondott s 100 frttal az alapító tagok sorába lépett.

Báró Mannsberg Ernőt az alapító tagok közzé felvették, de a pénztárnoki állásról való lemondását nem fogadták el; óhajtván és remélve, hogy egészségét mielőbb visszanyerje s hasznára javára legyen az egyletnek.

Ezzel az ülés véget ért.

Termékeny gyümölcsfajok.

Miért áll annyi alkalmas föld kopáran, befásítatlanul? Miért éktelenkedik olykor a burjánok és gazok erdeje ott, hol finom, sze-

met-lelket gyönyörködtető körték, baraczkok pirulhatnának? — Mi tart annyi embert vissza a faültetéstől?

Sokakat az, hogy nincsenek meggyőződve a faültetés hasznosságáról, nemes voltáról, annak az emberi kedélyre és testre gyakorló üdvös befolyásáról; ezekre ellehet mondani: ignóti nulla cupido. Másokat ellenben az tart vissza, hogy nem bíznak munkájuk sikerében. Félnék, hogy lesznek ugyan gyümölcsfáik, de nem lesz termésük. Élénk érzülettel, fogékony lélekkel hajolnának ők a természet tiszta örömei felé, készségesen foglalkoznának a hasznos és szép gyümölcsenyésztéssel; de egy-két sikertelen próbálkozás, más embereknek, szomszédainknak, ismerőseinknek a gyümölcsészet iránti megmozdíthatlan közömbössége, előítélete, lebeszélése, végleg kedvöket szakítják.

Se mellett rohan az idő, feltartóztatlanul mulik el 10—15 év. Talán maguk sem gondolják: mennyi nemes örömtől fosztották meg magukat; példájuk, kitartásuk mennyi hasznosat eredményezhetett volna s hogy a jól választott gyümölcsfajok immár mily szép jövedelemhez is juttatták volna! Szép jutalomhoz — megnyugtatóhoz és édeshez; mert hisz kezük munkájának, saját fáradságuknak eredményéről van szó.

A gyümölcsfatenyésztes előhaladása mélyen benyulik a közgazdaság, közjóllét, közegészség, szépség, sőt az izlés finomodásának, a közérzület nemesbedésének fontos kérdéseibe is.

Tagadhatatlan ugyan, hogy a gyümölcsfatenyészteshez minden készütség, óvatos és okoskerü körütekintés nélkül hozzáfogni nem lehet; hisz már a faültetésnél mily bottások, mily hibák követnek el (megannyi kiinduló pontjai a sikertelenségnek és elkedvetlenedésnek), pedig hát a faültetés ténye maga még csak kicsiny része a helyes gyümölcsfatenyésztesnek, melynek sikere még sok más tényező figyelembevételétől van feltételezve; mindazonáltal az akarat szilárdsága itt is előbb-utóbb mindig diadall arat.

Szeressük csak gyümölcsfáinkat; készítsük jól el a helyet, hova ültetni szándékozunk, messük meg éles késsel az ültetendő fa gyökereit, adjunk a gyökerekhez omlós jó földet, iszapoljuk be alaposan — s nem lesz panaszunk, hogy egyetlen egy fa is valaha kimaradt volna.

Persze mindez még csak a fa megfogamzását biztosítja csupán és nem mindég egy szersmind annak folytonos gazdag diszlését, egészségét, bő termékenységét, a gyümölcsök magas becsét.

Vannak áldott talajok és éghajlatok, hol a gyümölcsök minden neme s a nemek minden fajtája a legszebb eredménynyel tenyészthető; ilyen pl. a Szilágyság, ilyen a mi Biharországunk majd minden talpalatnyi földje; ha csak valami meszes, terméketlen vagy egészen kielt talajba nem kerülnek fáink, ha máskülönben a fákat védjük, ápoljuk, a fák alját porhanyóan s mindég tisztán tartjuk, munkánk sikertelen nem lehet. A rossz föld is megjavítható földforgatás, gödrözés, trágyázás által.

A termékenység szempontjából válaszszuk jól meg a gyümölcsfajtaikat. Rendkívül nagy különbség van alma és alma, körte és körte közt termékenység, edzetség, épség és jószág nézve. Mig egyik faj folyton betegeskedik (főleg nem neki való körülmények között) gyümölcsöt, mutatónak is alig terem; addig a másik fájának vig növésevel, meglepő egészséges külalakjával s oly termékenységgel válik ki, melyet korlátozni vagyunk kénytelenek. Ilyen pl. hogy egyre rámutassunk a *Téli Arany-parmén* alma; fája egészséges, edzett, meglepő ép s oly termékeny, hogy már a faiskolában (3-ik 4-ik évben) gyümölcspeczeket hajt, virágozik s esetleg gyümölcsöt is hoz s talán ez a faj az, mit még ily megerőltetés sem képes öakrotenni. A körték körték közül ki ne ismerő a *Császárkörte*, (őszi pergamen) ez oly finom fajnag egészséges, pompás edzett voltát s rendkívüli termékenységét; a nyári körték közt ott van a kitünő *Vilmos* körte, a téli körték közt a remek *Téli Esperes*. Persze, ha az almák közül a *Téli Fehér Cálvill*, a körték közül a *Tötteben Tábarnokot*, vagy pl. a szilvák sorából a *Coe Aranyceppjét* választjuk, ugy kevés gyümölcsöt fogunk szüretelni.

Midőn az ültetendő fajokat megakarjuk választani, igen jó lesz tekintettel lenni a helyi, vidéki fajtákra; minden vidéknek vannak gyümölcssei, melyek ott régen és előszeretettel tenyésztek, a teleket jól állják ki, ellenségekkel szemben edzettek, termékenyek. Ezek gyümölcseit magunk megízlelhetjük, ojtógalyat magunk vághatunk, avagy a közeli faiskolákban bizonyára, mint kész csemetéket beszerezhetjük; ezekben aztán — mert minden tulajdonoságukról magunk győződhetünk meg — nem csalódhatunk.

Ily termékeny fajok ültetése mellett alig leendő valaha okunk a fák terméketlensége miatt panaszkodni.

Szabadon álló nagy gyümölcsösökben, hol órási nagyságu magastörzsű fák vannak, minden évben nagy termésre számítani nem lehet; ily régi nagy fák egyszerre sokat teremnek köbös számra teremnek, de azután egy-két évet pihennek. E pihenés oka részben egy-egy év órási termése, mely őket kimeríti, részben az, hogy a talajt már kihasználták s időbe és munkába kerül, míg ismét annyi tápanyagot sikerül felhalmozniok, mi egy nagy terméshez szükségesek.

A ki lehetőleg évről évre akar gyümölcsöt az a házi kertekbe (védtelt helyekre) ültetendő törpe vagy féltörpe fák által érheti el. Ezeket nemcsak kezelni, gondozni könnyű; de a tulsok termés is megriktható, miáltal a meghagyottak szebbek, jobbak lesznek, a fa pedig nem merül ki.

Továbbá, miután ezeket trágyázni nemcsak egyáltalán lehet, de sőt könnyen s biztos eredménnyel trágyázhatók, a szükséges tápanyag folyton rendelkezésére áll a fának, évről évre elkészíti a gyümölcsrügyeket, (juliust, augusztus hóban) melyek jövő tavasszal virágoznak és teremnek.

Különösen áll ez az igen termékeny fajokra mert ezek különben sem képesek igen nagy fává növekedni, vad alanyon is féltörpe fák alkotnak, a nagy termékenység nem engedi erősen fába nőni; de ép ezért megérdemlik, hogy jó földbe ültessük, messzük, trágyazzuk s minden kitelhető gonddal ápoljuk őket.

Budapest közönsége sokszor elragadtatással szemléli azokat a nagy és rendkívül szép körtéket, melyeknek súlya alatt a Margit sziget zwergeri fái hajladoznak. A köröndök szélein vannak e fácskák úgy 5—6 méternyire egymástól; egészséges, szabályos alaku erőben és gyümölcsben gazdag féltörpe fák, melyek sem szélességben, sem magasságban nem igen haladják túl a 3 $\frac{1}{2}$ métert elágazásuk mindjárt a földnél kezdődik.

Első tekintetre mindenki azt hinné, hogy e fák vagy birsbe, vagy galagonyába vannak ojtva, pedig hát vad alanya vannak nemesítve, így a fák erősebbek és tartósabbak. Az igen termékeny fajok amugy sem nőnek valami igen nagyra; azon egyedeken pedig, melyek tulerős növekedéshez kezdenének, — eret vágunk. A főgyökert, vagy egy-két vastag mellégyökert — a többi gyökér gondos kimélése mellett — simán elmenteszük. Így a fák beszüntetik a buja növekedést s gyümölcsrügyeket fejlesztenek.

Tagadhatatlan ugyan, hogy az ily gyökérmetszések épen nem mozdítják elő a fa hosszú életét s nagy vigyázatot tételnek fel, nehogy tulságba menjünk; de az is igaz, hogy a terméketlen fák általa termésre kényszeríthetők, féltörpe alakban megtarthatók, könnyen kezelhetők, bőven teremnek, kisebb kertekben is helyet foglalhatnak, a rajtuk termelt gyümölcs minőségileg kitűnő, sokkal nagyobb is, mint a szálas fákön; a szelek nem tizedelik annyira meg a gyümölcsöt s ha óvatosan történnek a gyökérmetszések jó ápolás mellett czélszerű trágyázás mellett a fák évek hosszú során elszolgálnak.

A törpe fák jó szolgálatot tehetnek a gyümölcsészet megkedvelésére, gyümölcsészeti ismeretek szerzésére, alkalmas átmenetül tekintetők a pomológiával való kiterjedtebb foglalkozáshoz. S akik nem eladásra, hanem csak saját szükségletük fedezésére akarnak fát ültetni, mindég megmaradhatnak a törpe és féltörpe fák mellett.

Vadonczon is féltörpe fának nevelhető, igen hálás és termékeny téli körték a: *Nemes Kol-*

már. Téli Esperes; téleli körték: Napoleon vajoncza, Clairgean vajoncza; őszi körték: Császár körté, Angoulemei hercegnő; nyári körték: Guyot Gyula, Vilmos körté; koranyári körték: Juliusi esperes (ez kicsiny körté, de termékeny és finom) Desportes Endre (jókorá nagy, julius második felében érik.)

Az almákat — ha féltörpe fák akarunk — legjobb doucinba ojtani. Igen ajánlható téli fajok: *Téli Aranyarmén, Canadai renet, Casseli nagy renet, Orleansi renet, Ripston pepin, Parker pepin, Londoni pepin, Tournay aranyalma, Török Bálint* stb. Törpe alanyon kísérletet lehet tenni néhány *téli fehér Calvilal*, mely finomságot illetőleg minden más almát legyőz. *Mártonfalvi.*

Uj marha rakodó áilomás a megyében.
A földmivélségi miniszter a debreczen-nagyléai helyiérdekű vasut Monostor-Pályi állomását marharakodó állomássá akarja minősíteni. Ez iránt véleményt kér a miniszter Biharmegyétől

Terménytőzsde.

Budapest, nov. 14.

B u z a	ősre, bácskai	8.28
	ősre, északi	8.29
	október-novemberre, bácskai	7.02
	okt.-nov.-re északi	7.04
R o z s	ősre bácskai	4.22
	ősre, északi	4.24
T e n g e r i,	okt.-nov.-re, bácskai	0.00
	okt.-nov.-re, északi	0.00
R e p c z e	október-novemberre, bácskai	11.90
	okt.-nov.-re, északi	11.95

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. nov. 14-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122 —
Magyar koronajárdék	99.15
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	122.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	100.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	100 —
Horvat-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereségy sorsjegy-kölcsön	155.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	136.50
Osztrák járdék papirban	101 —
Osztrák járdék ezüstben	101 —
Osztrák járdék aranyban	122.25
Osztrák korona járdék	101 —
1860. osztrák államsorsjegyek	144.50
Osztrák magyar bankrészevény	435 —
Magyar hitelbank részevény	402.75
Osztrák hitelintézeti részevény	365.70
Osztrák-magyar államvasuti részevény	355.75
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.52
Német birodalmi márka	58.85
London vista	119.85
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.75

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Telek-eladás.

A Körös-oldalon a volt **Szegedi-féle szőlő, kaszáló és gyümölcskerttel** és a hozzátartozó épületekkel együtt elutazás miatt minden órán eladó, esetleg bérbeadandó.

Ugyancsak az említettek tulajdonosánál **ojtott gyökeres vesszők és gyökeres Ripária** eladó.

Czím a kiadóhivatalban. 263 1—3

Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy eddig a **Karaguly-házban** létezett

festő, vegyészeti és tisztító

üzletemet f. évi **november hó 1-től Bémer-terre** Tóth Ferencz szabó-üzletével szemben

helyeztem át.

Minden e szakmába vágó munkákat **leszállított** árban számítok. Kérve a n. é. közönség szives pártfogását épp úgy, mint eddig, továbbra is.

Kiváló tisztelettel

VARGA JÁNOS.

256 3—10

Hol lehet olcsón és jó lábbelit vásárolni.

Az őszi- és téli idényre!!

GÁLL LÁSZLÓ

czipő-raktára Nagyváradon, Fő-utca.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására adni, hogy a közelgő idényre mintegy

6000 pár

férfi-, női- és gyermek-czipők,

melyek nagyobbára a saját műhelyemben a legjobb anyagból készültek, az eddigi áraknál **25%-al olcsóbban** árusítom el.

Mérték utáni megrendelések czipők és csizmáknál a legolcsóbban és leggyorsabban eszközöltetnek.

Teljes tisztelettel

Gáll László.

249 5—10

Pontos kiszolgálás!!

Meg nem felelő árak kicseréltetnek.

Postai megrendelések gyorsan intézhetnek el.

COAKS,

tartós fűtésre legjobb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a gáz-coaks, mert a súlyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk 2 frt métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor métermázsánként 14 krajczár fuvardíjért házhoz szállítjuk a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál a mennyiben ha egyszerre legalább 250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.

Nagyvárad, 1895. novemberben.

NAGYVÁRADI LÉGSZESZGYÁR:

Az igazgatóság.

258 6-12

Szép diszfák, bokrok és disznővények,

nemkülönbben igen szép, magról nevelt

fenyőfák

jutányos árban kaphatók

238 9-10

Nagyváradon, a Rhédey-kerti faiskolában.

Nagyobb vásárlásnál külön engedmény. árjegyzék kívánatra bérmentve.

5000 rózsafa eladó 5000

5000 rózsafa eladó 5000

3) 18-28 Gyors és biztos segély gyomorhaj és annak következményei ellen!!

A legjobb és leghatásosabb gyógyszer az egészség fenntartására, a nyelvi és vérenek tisztítására és tisztántartására és jó emésztés elidőzésére a már mindentümmert ismert és kedvelt

dr. ROSA-féle életbalzsam.

A legjobb és leghatékonyabb gyógyfűvekből leggondosabban elkészítve, igen hatásosnak bizonyult emésztési nehézségeknél, gyomorgörcsénél, étvágytalanságnál, savanyu büfögésnél, vortulásláznál, aranyeres bántalmaknál stb. stb. Ezen kitünő tulajdonságainál fogva, biztos és jónak bizonyult háziszerré vált.

Ára egy nagy üvegnek 1 frt, kis üveg 50 kr. Több ezer elismerő és dícsérőirat van kitéve szives betekintés végett.

Óvás! Csalódások elkerülése végett mindenkit figyelmeztetünk, hogy minden üveg az egyedül én általam eredeti előírás szerint készített, dr. Rosa életbalzsama, bék kartonba van becsomagolva, melynek hosszoldalán »Dr. Rosa életbalzsama, B. Fragner gyógyszerháza a »fekete sashoz«, Prága 205-III. felirással van ellátva, német, cseh, magyar és francia nyelven, homlokzaton törvényesen kitéve bejegyzett alábbi védjeggyel. — Dr. Rosa életbalzsama valódi minőségben kapható a készítő főraktárában

Fragner B. gyógyszerháza »zum schwarzen Adler« József gyógyszerháza. Az osztrák-magyar birodalom valamennyi nagyobb gyógyszerháza raktáron tartja ezen életbalzsamot. Ugyanott kapható:

Prágai egyetemes házikenőcs

mindennemű gyuladás, seb és daganat ellen, több ezer köszönő irat által biztos hatásának elismert szer.

Biztos sikerrel alkalmazható gyuladásoknál, tejszékesséknél és emlíkeményedésekben a gyermekválasztásnál: kelevényeknél, vordaganatnál, enyvesedésekben, pokolyárnál, körömdaganatnál, kézen vagy lábon előforduló körömméreg ellen, keményedésekben, daganatoknál, mirigydaganatoknál, elszírosodásnál stb. Lúden gyuladás, daganat, keményedés a legrövidebb idő alatt meggyógyították; ha azonban gyógyulás ált be, akkor a daganat legrövidebb idő alatt fájdalom nélkül kiszivart és meggyógyították.

25 és 30 kros dobozokban.
Óvás! Mithogy a »prágai egyetemes házi kenőcs« igen gyakran hamisították, mindenkit figyelmeztetünk, hogy eredeti alárás szerint csakis nálam, készítetik. Az csakis akkor valódi, ha a sarga érzédozobas a melybe töltik, vörös használati utasításban (9 nyelven van nyomva) és kék kartonba, mely a fentebbi védjeggyel van ellátva, van göngyölve.

Fül-balzsam. A legkipróbáltabb és számtalan kísérlet által kitünően bizonyult gyógyszer nagyothallók és siketek gyógyítására 1 üvegcsé 1 forint.

Uj férfi- és gyermekruha üzlet.

LŐRINCZ J. HENRIK

kész férfi- és gyermek-ruha raktára és szabó-üzlete
Nagyvárad, Zöldfa-utca 36. sz. (Deutsch Simon-féle házban).

Nagyérdemü közönség!

250 3-3

A legolesőbb bevásárlási forrás

kész férfi és gyermek ruhákban

kizárólag az ujonnan berendezett üzletben eszközölhető.

Tessék róla meggyőződni.

Adok!!!

Egy férfi gyapjuszövet öltönyt 8.75 feljebb	Egy fiu öltönyt . . . . . 5.75 feljebb
Egy férfi hosszú téli kabátot 8.25 "	Egy gyermek öltönyt . . . . . 2.75 "
Egy férfi rövid téli kabátot 5.25 "	Egy magános nadrágot . . . . . 2.25 "

és még az itt fel nem sorolt cikkeket rendkívül olcsó árban. Nagy választék utazó és városi bundákban.

Mérték utáni megrendelések 48 óra alatt eszközöltetnek.

Jelszavam olcsó és jó!!

A nagyérdemü közönség becses pártfogását kérve kiváló listzelettel

LŐRINCZ J. HENRIK, Zöldfa-utca 36. (Deutsch-féle házban).

Uj férfi- és gyermekruha raktár.

Feltünő olcsó árak!

Feltünő olcsó árak!

NEUMANN M.

FÉRFI- és GYERMEK RUHÁK

A R U H A Z A

➔ NAGYVÁRAD, KISHIDFŐ (LÉVAY-PALOTA). ➔

Tiszteletteljesen tudatom a n. é. közönséggel, miszerint üzletemben

óriási választék

bel- és külföldi szövetekből

➔ mérték után ➔

megrendelhető mindennemű ruhadarab u. m. őszi és téli öltönyök, őszi felöltők, télikabátok, városi bundák, bekecs-kabátok, Ulsterek és Havelokok.

A mérték utáni rendelmények **budapesti** vagy **bécsi** elsőrendű saját műhelyeimben a legutolsó **angol-** és **francia** divat szerint készülnek és

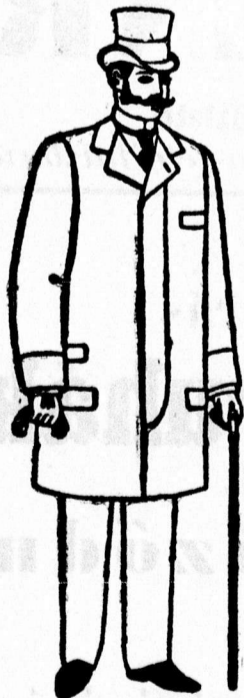
legrövidebb idő alatt szállítatnak.

Kivonat a kész ruhák árjegyzékéből őszi s téli idény

1896/97. évre:

Raktárak:

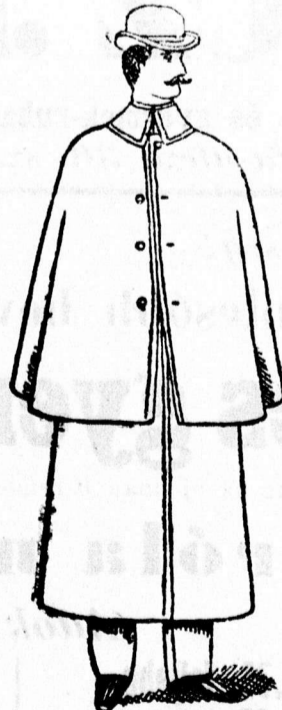
Arad,
Debreczen,
Nagyvárad,
N.-Beeskerek,
Temesvár,
Pancsova,
Eszék,
Ujvidék,
Zára.

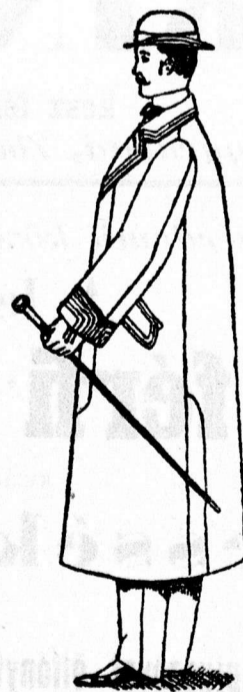
Felöltő *cheviot-diagonal* fekete v. kék 12 ftt 50 kr.

Sacco-öltöny Zsolnai Lodenből 16 ftt.

Havelock egész gallérral, vízmentes tiroli Lodenből 7-11 forint.

Télikabát Lasztig fekete bársonygallérral vagy anélkül. 16 fttől 20 fttig.

Raktárak:

Fiume,
Klagenfurt,
Laibach,
Nisch,
Sofia,
Trieszt,
Kragujevac,
Sarajevo,
Zágráb.

Szabott ár!

— A legolesőbb alkalmi vételü áruház. —

Márkus József

253 3-52

ÁRUHÁZA

Nagyvárad, Zöldfa-utcza elején (Kohn Emánuel-féle ház).

Női és leány felöltő terme

Gallérok . . . 1 frt 50 krtól.
 Kabátok . . . 4 frt 50 krtól.
 Gallér, elegáns Plüsch . . .
 8 frt 50 krtól.
 Gyermek-köpeny 3 frt 50 krtól.
 Plüsch kabátok . . 9 frttól.
 Fél Raadok félárban.
 Kész blousok . 1 frt 80 krtól.
 Gyapju alszoknyák . . .
 1 frt 50 krtól.

A legujabb Thiebet gallér,
 plüsch béléssel . . 16 frttól.
 Model kabátok . . 10 frttól.
 Valódi szőrme gallérok . .
 8 frttól.
 A legujabb karakul gallérok,
 plüssel kibélelve . . 9 frttól.
 Női karmantyúk és sapkák
 félárban.

Női ruhakelme és fehérnemű osztály

Egy szép angol ruhára 1.50
 Egy téli gyapju kelme ruhára
 2 frt 75 kr.
 Tiszta gyapju Kasan méterje
 52 kr.
 120 ctm. angol kelme mtr.
 65 kr.
 Legujabb mintázott francia
 kelme mtr. . . . . 68 kr.
 Szurak selyem minden szín-
 ben mtr. . . . . 78 kr.

Fekete mintázott divat-sely-
 mek . . . . . 1 frttól.
 Legujabb szicíliai selyem,
 alkalmi ruhákra . 90 krtól.
 Tiszta gyapju solisch kel-
 mek . . . . . 52 kr.

1 vég szepességi vászon 3.80
 1 vég rumburgi I. rendü 5.50
 1 vég Schroll Chiffon . . 4.80
 Csodálatos jó minőségü 2 sze-
 mélyes selyem paplan . 6.35
 1 madracz . . . . . 5 frt.
 Futószőnyegek méterje 15 kr.
 Kitünő mosó barchetek 20 kr.

Teljes menyasszonyi kelegység 100 frttól 2000 frtig.

Szabó-kellékek osztálya.

Legjobb minőségü harangszövet . . 15 kr.
 Foulard szatin . . . . . 13 kr.
 Atlas szatin (minden színben) . . 25 kr.
 Moarc harangbélés . . . . . 18 kr.
 Lószőr kelme . . . . . 27 kr.
 Vasszalu szövet aljbelésnek egész uj 16 kr.

Férfi-divat osztály.

Egy finom Creton ing 2 gallérral . . 1.40
 Egy elegáns hálóing diszszel . . . 1.40
 1 finom Chiffon ing . . . . . 1.20-tól.
 1 egész finom ing 1.50
 1 jó minőségü redős ing 1.25
 1 kitünő minőségü lábravaló 1.20
 3 pár fegyházban kötött harisnya 90 kr.
 Zsebkendőkben különlegességek.

Női ruhák mérték után kitünő szabás, elegáns kivitel 20 forinttól.

Mindennemű ruhadiszek, rövidárak a legolesőbb árban.

— Férfi nyakkendőkben dúsz választék. —

— Vidéki rendelések kivételes figyelemmel. —

Ruhakelme minták bérmentve.

Mérték szerinti ruhák 24 óra alatt.

Szövet- és csipke függönyök.

Asztal-neműek.

Kárpáti Miklós

uj divatruházából

Nagyvárad, Zöldfa-utcza, „Zöldfa”-étteremmel szemben.

Ha pénzed van, mindened van!

Hölgyeim!

Nagyvárad legnagyobb áruháza!

Bő megtakarítás!

Kiárúsítás!

50%-kal olcsóbb párti!

Kedves olvasó! Reklámokkal nem untatom, hanem legegyszerűbb szavakban tudomására juttatom, hogy egy a mai kor igényeinek megfelelő elegáns

női- és uri divatüzletet

nyitottam, pontos szolid, legolcsóbb árkihasználás mellett kizárólag elsőrendű, nagyjából *hazánkban készült* cikkek kaphatók és az árak olcsóságáról alant tessék meggyőződni!

Tessék urak és hölgyek!

Uri gallérok minden facon 18 kr. 6 drb.	1.05
Uri kézelők ötszörös 35 kr. 3 pár	1.—
Uri ingek D. siffonból 1.25 kr. 3 drb.	3.50
Uri ingek DD. siffonból 1.65 kr. 3 drb.	4.50
Uri ingek RR. siffonból 2.25 kr. 3 drb.	5.95
Uri ingek színes kretton és sefirből legujabb	1.45
Uri éjjeli ingek pikáns szegélyzettel	1.45
Uri lábravalók magyar v. német	—85
Uri nyakkendők ezelőtt 1.50 kr. most	—75
Uri harisnyák fegyházban kötött 3 pár	—95
Uri zsebkendők tuczatja 2.85 kr. legfinomabb	3.75
Uri esernyők 1.45 kr. legjobb graciósa	2.45
Uri téli alsó ingek 85 kr. legjobb plüsch	1.25
Uri meleg Exelsior ingek jobb mint Jäger	1.95
Uri téli alsó nadrágok 95 kr. a legeslegjobb	1.45
Női meleg alsó ingek nem csiklandós	1.25
Női téli bugyogók 85 kr. legjobb flanelből	1.35
Női meleg szoknyák mosó flanelből	1.45
Női alsó szoknyák Cloth jobb mint selyem	3.65
Női ige 65 kr. jobb 85 kr. legjobb	1.25
Női ingek dus himzéssel francia mellszabással	1.95
Női corsetták 75., jobb 95 kr. dushimzéssel	1.35
Női siffon szoknyák francia hasacska szabással	2.45
Női harisnyák fekete 50 kr. rabmunka tartós	—65
Női kasmér és meleg fejkendők olcsó	—45
Női selyem kendők minden létező színben	—95
Női sálók 85 kr. szebb 1.15 kr. legujabb	1.75
Női berliner kendők 95 kr. legnagyobb	1.50
Női posztó kendők félnagy meleg	1.85
Női nagy nyakba való Himalaja meleg kendők	3.85
Leányka alsó trikók kézzel lábbal kezdve	—45
Fiuknak meleg trikók Jäger szabás kezdve	—45
Gyermek harisnyák minden színben kezdve	—25
Gazdasági lópokrócok 1 frt jobb	1.50
Uradalmaknak gácsi lópokrócok elszakítottan	3.25
Flanel takarók könnyű meleg mint a bunda	2.45
Fehér és kockás tisztí lótarok párja	6.85
Parádés lópokrócok és szántakarók	4.15

Tessék jó háziasszonyok!

Egy ruhára őszi és téli versenyszövetek	1.56
Egy ruhára jó meleg mosó parketek	1.75
Egy ruhára való kitünő seviott kelmék	1.95
Egy ruhára való jó mosó Welour flanellek	2.35
Egy ruhára divatos gyapju kelmék	2.75
Egy ruhára Cordonette uj szövetek zsolnai	3.65
Egy ruhára őszi Delén kelmék mosó	4.65
Egy ruhára széles posztó szövetek tartós	4.95
Egy ruhára széles Damentuchok finom	5.85
Egy ruhára széles angóra téli szövetek	6.95
Egy ruhára fekete és színes mohar	7.4
Egy ruhához teljes kellekek összeállítva	2.45
Egy vég eperjesi lepedő vászon tartós	4.55
Egy vég rózsahegyvi vászon női ingekre	5.80
Egy vég kémárki vászon lábravalóra erős	5.95
Egy vég szepességi vászon ágyneműekre	6.75
Egy vég külföldi siffon nem valami jó	4.35
Egy vég eperjesi siffon nagyon szép tartós	5.95
Egy vég Sroll siffon selyem szálu	6.95
Egy vég Sroll kretton jobb mint vászon	7.45
Egy vég rumburgi 35 rőfös	7.85
Egy vég Szepességi Damaszt Grädli	8.50
Egy vég egyszéllességü lepedő vászon	8.95
Egy vég valódi ezerna vászon női ingekre	9.45
Egy vég staffirung vászon 54 rőfös	18.45
Egy derekalj takácsszöttes csinvalból	3.65
Egy 6 személyes kávé teríték színekben	1.35
Egy 6 személyes damaszk teríték szepességi	2.95
Egy tuczat Szepességi damaszk türölköző	3.95
Egy madrácz rendelt afrikából tartós	7.85
Egy olajos pipi paplan két személyes	2.65
Egy kasmér paplan két személyes	3.95
Egy atlasz Kasmér paplan legfinomabb	5.95
Egy ág garnitura két ág és asztalterítő	3.45
Egy ág garnitura legjobb minőség 3 drb.	5.95
Egy ablakfüggöny Tunis kereszt csikokkal	1.50
Egy nagy patent szobaszőnyeg tartós	3.75
Egy ujszülöttnek összes kis staffirung ára	4.95

KÁRPÁTI MIKLÓS,

mint törvényszéki bejegyzett kereskedő megkülönböztetett bizalmat és támogatást érdemel
dicsérő és pontos kiszolgálásáért.

246 4-10

Karácsony, husvét és pünköszt ünnepeken egész nap zárva ez áruház!

Ezég rendületlen elve a vevők lelkiismeretes és korrekt kiszolgálása.